Ազգ

Azg armenian daily

26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1994, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 205 (708)

Դեկտեմբերի 1-ից հացի գինը 11 անգամ բարձր

Համաձայն ՀՀ կառավարության մամլո ծառայության հաղորդման, նոյեմբերի 22-ին կառավարության նախագահությունը որոշում է ընդունել, ըստ որի դեկտեմբերի 1-ին հանրապետությունում հացի գները կբարձրացվեն 11 անգամ: Դրան կնախորդի բնակչության կարիքավոր խավերին եւ բյուջետային հիմնարկների աշխատակիցներին տրվող փոխհատուցումների վճարում եւ աշխատավարձերի ինդեքսավորում: ԵՏ

Երկարաձգվել են զորակոչի ժամկետները

Նոյեմբերի 25-ին ՀՀ ԳԽ-ն ընդունեց «Զինապարտության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծը, ըստ որի նախատեսվում են ժամկետային ծառայությունը մինչեւ 27 տարեկան զինակոչիկների համար 18 ամսից երկարաձգել մինչեւ 24 ամիս, իսկ բարձրագույն կրթությամբ սպաների համար՝ 12 ամսից մինչեւ 18 ամիս: Նախատեսվում է նաեւ հետեւյալ փոփոխությունը՝ զորակոչի ժամկետը մայիս-հունիս եւ նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներից փոխադրել գարնանը եւ աշնանը, որոնցից յուրաքանչյուրի տեւողությունը 2 ական ամիս է: Իսկ հանձնաժողովի նախագահին հաստատում է ՀՀ կառավարությունը՝ ՀՀ վարչապետի ներկայացմամբ: ԳԽ-ն ընդունեց նաեւ սույն օրենքը կիրարկելու մասին որոշումը: ԵՏ

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Ադրբեջանը ե՞ւս 50 տանկ ստացավ Ուկրաինայից

150 թուրք հրահանգիչներ ադրբեջանական բանակում

Ադրբեջանական բանակն առաջվա պես ժամանակ առ ժամանակ խախտում է հրադադարը՝ գնդակոծելով ղարաբաղյան ճակատի հայկական դիրքերը: Ստեփանակերտի մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը հաղորդում է, թե երեկ գնդակոծվել են Մարտակերտի, Աղդամի եւ Ֆիզուլու շրջանների ղարաբաղյան պաշտպանական դիրքերը: Տուժածներ չկան: Ղարաբաղյան ուժերը պատասխան գործողություններ չեն դիմել: ԼՂՀ պաշտպանական բանակի փորձագետների կարծիքով, հրադադարը խախտում են ադրբեջանական այն կազմավորումները, որոնք ենթարկվում են նախկին վարչապետ Սուրաթ Հուսեյնովին եւ նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովին: ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, Թուրքիայից վերջերս ժամանած 150 հրահանգիչներ ներկայումս վարժեցնում են ադրբեջանական բանակի նորակոչիկներին Բաքվի եւ Գյանջայի ուսումնական կենտրոններում: Նույն աղբյուրների համաձայն, վերջերս Ադրբեջանն Ուկրաինայից ստացել է մոտ 50 տանկ: Չի բացառվում, որ առաջիկայում ադրբեջանական բանակը կարող է խախտել զինադադարը եւ լայնածավալ գործողություններ ձեռնարկել Ղարաբաղի դեմ: Մյուս կողմից, Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունից տեղեկացնում են, թե երեկ եւ նախորդ գիշեր սահմանամերձ շրջաններում ռազմական որեւէ միջադեպ չի արձանագրվել:

«Ռուսաստանը չուզեց առանձին կարգավորել հայ-ադրբեջանական հակամարտությունը»

ԲԱՔՈՒ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԽԱԲԱՐ ՍԵՐՎԻՍ, ՆՈՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Նոյեմբերի 24-ին Վիեննայում բացված ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի նիստում հերթական ուսումնասիրության կդառնա Ղարաբաղի հակամարտության գոտում տեղաբաշխվելիք միջազգային խաղաղարար ուժերի մանդատի ձեւավորման», հայտնեց Ադրբեջանի արտաքին քաղաքականության հարցերի գծով պետխորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն: Նա հիշեցրեց, որ 1993 թ. մարտի 1-ին արդեն մշակված էր ԵԱՀԽ դիտորդների տեղաբաշխման մանդատը, որը կարելի է փոփոխել միջազգային խաղաղարար ուժերի տեղաբաշխմանը համեմատ: «Եթե որեւէ երկիր ոտնի, թե հարկավոր է լիովին վերանայել այդ մանդատը, դա շատ ժամանակ կպահանջի, եւ մենք չենք կարողանա այդ ուժերը կարճ ժամկետում շրջան մտցնել», ընդգծեց պետխորհրդականը: Ադրբեջանի դիրքորոշումն այն է, որ այդ ուժերը ներկայացնեն ԵԱՀԽ մասնակից երկրները: Մարտի 1-ի մանդատի համաձայն, դրանք պետք է բերվեին գրավյալ տարածքներից հայկական ուժերի դուրսբերումը զուգընթաց: Տվյալ դեպքում եւս միջազգային անվտանգության ուժերի տեղաբաշխումը պետք է կոնկրետ համընկնի Ադրբեջանի գրավյալ տարածքների ազատման հետ: Իհարկե, անվտանգության ուժերը պետք է տեղաբաշխվեն հակամարտ կողմերի շփման գծի երկայնքով՝ դրանց տարանջատումն ու հետագա ապահովելու համար», նշեց Գուլուզադեն:

Տես # էջ 2

ՆԵՐՔԻՆ ԿՅԱՆՔ

Լեւոն Զուրաբյան. «Ընդդիմությունը խուճապի մեջ է ընկել»

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Վերջին շրջանի ներքաղաքական իրադարձությունների գնահատականին էր նվիրված այսօր կայացած ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղար Լեւոն Զուրաբյանի բրիֆինգը: Նշելով, որ վերջին վեցամսյա զինադադարը բերել է խաղաղության հնարավորություն է տվել մի փոքր ընդմիջել արտաքին խնդիրներից, նա ընդգծել արտաքին խնդիրներից ներքին անդրադառնալ առաջին հերթին տնտեսության «առողջացմանն ու կայունացմանը»: Ըստ նրա, զգալի աշխատանք է կատարված ծառայության նախապատրաստման, սեփականաշնորհման, միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների հետ համագործակցության եւ Սահմանադրության ընդունման նախագծի մշակման բնագավառներում: Հանրապետության ներքաղաքական կյանքի հիմնական գործընթացները գնահատելով որպես խաղաղ, Զուրաբյանն անդրադարձավ քաղաքական կյանքի մասնակից մի շարք միտումների: Նա ընդգծեց, որ սկզբնական նախապատրաստական կյանքում ընդդիմության խուճապային միտումները եւ զարգացումները, ինչպես նաեւ «հիստերիկ եւ խուճապային տրամադրությունները» են առաջին տրամադրություններ բերել որոշ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերի մեջ», որոնք կորցնելով իրենց քաղաքական վարկը եւ ժողովրդի վստահությունը, միասնաբար փորձում են արել նախընտրական պայքար: Հանրահավաքներում սեղմվում է անհանդուրժողական մթնոլորտ, որը չի կարող չունենալ կոնկրետ հետեւանքներ: Այս առումով Զուրաբյանը դատապարտեց Արամ Աբրահամյանի վրա կատարված հարձակումը, որի կազմակերպիչներն այն քաղաքական շրջանակներն են, որոնց համար կարեւորը է օրինական, ժողովրդավարական պայքարը: Դատապարտելով խոսքի ազատության դեմ գործադրված բռնությունները, նա հավաստիացրեց, որ կարելի ամեն ինչ մամուլի անվտանգ եւ ազատ գործունեության համար: Անդրադառնալով նաեւ Գյումրիում կատարված միջադեպը, Զուրաբյանը ընդգծեց, որ քաղաքական բոլոր ուժերը պետք է անվերապահորեն հետեւեն քաղաքական պայքարի օրինական կանոններին: «Որեւիցէ իշխանություն Հայաստանում չի փոխվելու այլ կերպ, քան ընտրությունների միջոցով», հայտարարեց Լեւոն Զուրաբյանը:

ԵՐԵՎԱՆ

Լրագրողները կստեղծեն անկախ արհմիություն

Լրատվական միջոցների ղեկավարների հանդիպում «Ազգի» խմբագրությունում

ՏԻԳՐԱՆ ՍԱՍՍԻՐՅԱՆ

«Ազգի» դեմ կատարված բռնարարքները նպատակ ունեն հարվածել ոչ միայն մեր թերթին, այլեւ ամբողջ հասարակությանն ու մամուլին: Այսօրվա գնահատական տվեց երեկվա մամուլի ասուլիսում «Ազգ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Հակոբ Ավետիքյանը, անդրադառնալով նոյեմբերի 21-ի լույս 22-ի գիշերը, ինչպես նաեւ նոյեմբերի 10-ին անծանոթ անձանց կողմից խմբագրության դեմ կատարված բռնարարքներին: Նրա կարծիքով, կատարվածը լուրջ քաղաքական ակցիա է, քանի որ ահաբեկչական բնույթ կրող արարքները ուղղված են հանրապետության ազգային եւ հասարակական թերթի դեմ, որը նպատակ ունենալով հասարակությունից հանել այն մամուլը: Եթե մեր թերթը լիներ ծայրահեղ ընդդիմության կամ իշխանությունների օրգան, ապա կհետեւեր մեղադրանքը դեպի մյուս կողմը: Բայց գլխավոր խմբագրի կարծիքով, «Ազգը» ունենալով լիբերալ ուղղվածություն, փորձում է իր չափավոր, հավասարակշռված եւ զսպանակներ դերը խաղալ: Այդ իսկ պատճառով դժվար է գուշակել, թե ո՞վ կարող է լինել այդ ահաբեկչության հեղինակը: Եւ համենայն դեպս չարագործների նպատակը հենց այդ հավասարակշռության խախտումն է:

Տես # էջ 2

ՇՐՋԱՆ

Կասպիական նավթի արտահանման ռուսական նոր ծրագիր

ԼՈՆԴՈՆ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանը Հունաստանի եւ Բուլղարիայի աջակցությամբ մի շարք միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների եւ արեւմտյան նավթային ընկերությունների ղեկավարների հետ խորհրդակցություններ է անցկացնում Կասպից ծովի շրջաններից, Ղազախստանից եւ Միջին Ասիայից Նովոռոսիյսկ ձգվող հզոր խողովակաշարի շինարարության կապակցությամբ: Մշակված նախագծի համաձայն, նավթը Նովոռոսիյսկից բեռնանավերով կտեղափոխվի բուլղարական Բուրգաս նավահանգիստ, իսկ այնտեղից նավթամուղով մինչեւ Հունաստանի Ալեքսանդրուպոլիս նավահանգիստ: Այդ մասին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնի դարձավ լոնդոնյան իրազեկ աղբյուրներից:

Նավթամուղի անցկացման հարցը դեռեւս որոշված չէ, հաղորդեցին այսօր «Բրիտիշ պետրոլեում» նավթային ընկերության կենտրոնակայանում: Սակայն բոլոր առաջարկությունները, այդ թվում նաեւ ռուսականը, մանրազնին կքննարկվեն, հաշվի առնելով ինչպես տնտեսական արդյունավետությունը, այնպես էլ քաղաքական նշանակությունը: Անեն դեպքում ռուսական ուղին նույնպես կքննարկվի, նշեց կորպորացիայի ներկայացուցիչը:

Նոր ռուսական ուղին թույլ կտա խուսափել Բոսֆորով բեռնանավերի անցման ռիսկից եւ Ռուսաստանի հարավային սահմանների գլխավոր նավթային տարածքների զարգացման գործում նրա անմիջական մասնակցության հարցեր: Լոնդոնյան մասնագետների գնահատականներով, Ռուսաստանի առաջարկած նախագիծը հետաքրքիր է, քանի որ արդեն գոյություն ունի Բաքվից եւ Ղազախստանից Նովոռոսիյսկ ձգվող խողովակաշար: Այնինչ, նավթային ենթակառուցվածքների տեղաբաշխումը Ռուսաստանի տարածքում կմեծացնի նախագծի կայունությունը, քանի որ նավթամուղն այդ դեպքում չի անցնի անդրկովկասյան հակամարտությունների գոտիներով:

ԱՇԽԱՐՀ

Թուրք նախարարը վերստին սպառնում է պատերազմով

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: «Վաշինգտոն փոստ» թերթը տեղեկացնում է, որ Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Մյումթազ Սոյսալը նոյեմբերի 23-ին հայտարարել է, թե թուրքական բանակն անհանգստացած է Հունաստանի Էգեյան ծովում իր տարածքային ջրերը վեցից տասներկու մղոնի հասցնելու ցանկության առնչությամբ: Հետաստատությանը տված հարցազրույցում նա նշել է, որ վեց մղոնից ավել ցանկացած տարածք վերցնելու Հունաստանի փորձերը Թուրքիայի կողմից կդիտարկվեն որպես պատերազմի առիթ: Ծովային սահմանների վերաբերող միջազգային համաձայնագիրը, որը չի ճանաչվել Թուրքիայի կողմից, արտոնում է երկրներին իրենց ափամերձ տարածքային ջրերը հասցնել մինչեւ տասներկու մղոնի: Քանզի Հունաստանի կղզիները կտրտված ու տարածված են Էգեյան ծովով մեկ, ապա Հունաստանի այս քայլի արդյունքում հիշյալ ծովի երեք քառորդը կարող է դառնալ հունաստանյան:

ԱՊՀ երկրները ու կստեղծեն համաշխարհային տնտեսությանը

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Համաշխարհային տնտեսությանը Ռուսաստանի եւ նախկին ԽՍՀՄ մյուս պետությունների ինտեգրման ընթացքն ավելի դանդաղ ու բարդ կլինի, քան սպասվում էին նախկինում: Այս եզրակացությունն է արվում ԱՄՆ-ի գլխավոր հաշվապահի «Անցումային տնտեսությամբ երկրների ինտեգրումը համաշխարհային տնտեսությանը» զեկուցագրում, որն այստեղ երեկ ներկայացվել է ԱՄՆ-ի Կոնգրեսին: Ռուսաստանը, ինչպես նաեւ անցումային տնտեսությամբ մյուս երկրները բախվել են այնպիսի բարդ խնդիրների, ինչպիսիք են գործազրկության բարձր մակարդակը, պետական ծառայությունների մեծ պարտքերը, ֆինանսական հաստատությունների գործունեության վերակազմության կարիքը եւ ներքին բյուջեի անհամաչափությունը:

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Բիլ Քլինթոնը շատ ակնկալիքներ չունի իր ուղեւորությունից

«Ես խոսք բերում չեմ սպասում Դամասկոս կատարելիք իմ ուղեւորությունից եւ ցանկանում եմ նախօրոք այս մասին զգուշացնել ամերիկյան ժողովրդին», երկուշաբթի օրը հայտարարել է ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը: Նոյեմբերի 25-ի երեկոյան նա չորսօրյա ուղեւորության է մեկնել Մերձավոր Արեւելքի երկրներ, ծրագրի մեջ մտնում է նաեւ այցելություն Սիրիա՝ վերջին 20 տարվա ընթացքում Սպիտակ տան ղեկավարի առաջին այցելությունն այդ երկիր: «Տարածաշրջան կատարելիք իմ ուղեւորության գլխավոր նպատակն է լինել Իսրայելի եւ Հորդանանի ղեկավարների հետ «երկկողմ հաշտության համաձայնագիրը կնքելիս», ասել է Քլինթոնը: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՉԵՉՆԻԱ

Խասբուլատով. Դուդաեւն այլեւս կողմնակիցներ չունի

«Ջոհար Դուդաեւի վարչակարգը գտնվում է «խոր պաշտպանության մեջ, իսկ ինքը Չեչնիայի նախագահը, կորցնում է նորմալ կառավարչի հատկանիշները», նոյեմբերի 25-ին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ին տված հարցազրույցում հայտարարել է Ռուսլան Խասբուլատովը: Նոյեմբերի 19-ին Ուրուս Մարտանի շրջանում պաշտոնական Գրոզնու հետ ընդդիմության արյունալի բախումից հետո, գործնականում Չեչնիայի ամբողջ ժողովուրդը ոտքի է կանգնել պայքարելու Դուդաեւի վարչակարգի դեմ: Համբերության բաժակը լցրել է անցած կիրակի Տոլստոյ Յուրտ գյուղում կատարված ահաբեկչական գործողությունը, որտեղ հանրապետության ավագների եւ կրոնական գործիչների շուրջ 1000 ներկայացուցիչների մասնակցությամբ տեղի ունեցող խորհրդաժողովի ժամանակ պայթեցվել է մի ականանետ:

Խասբուլատովը գտնում է, որ «Դուդաեւը փաստորեն կողմնակիցներ չունի, իսկ նրա տրամադրության տակ եղած 20 տանկը հազիվ թե կարողանան դիմակայել ընդդիմության միացյալ ուժերին»: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

■ *Երկօրյա այցով Բելգրադում գտնվող Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարար Անդրեյ Կոզիրեւը Սերբիայի նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչի հետ արտահայտվեց Հարավսլավիայի դեմ ուղղված տնտեսական միջազգային պատժամիջոցների անհապաղ վերացման օգտին:* ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԵՐԵՎԱՆ

Լրագրողները կստեղծեն անկախ արհմիություն

Սկիզբը էջ 1

Յակոբ Ավետիքյանը նշեց, թե հաղորդակցման միջոցների մասին օրենքի բացակայության պայմաններում լրատվամիջոցների աշխատանքի ընթացքում առաջանում են բազմաթիվ խնդիրներ։ Մեզանում լրագրողները այնքան անպաշտպան են, որ այդ հանգամանքը ես նույնիսկ անհանդուրժելի եմ համարում։ Այդ խնդրով «Ազգի» խմբագրատունը կառուցեց բոլոր լրագրողների ու լրատվական միջոցների համերաշխությունը, կրկին անգամ հիշեցնելով, թե մամուլի դեմ սկսված ահաբեկչական գործողությունները սկսվել են դեռ «Գոլոս Արմենիի», «Ազատություն», «Ազգ» թերթերի, հայտնի հեռուստալրագրող Արամ Աբրահամյանի եւ «Դրոշակի» Գյումրիի թղթակից Վահան Ծուծայանի դեմ կատարված հարձակումներից ու բռնարարքներից։

Նա նշեց նաեւ, թե դատապարտելով խոսքի եւ մամուլի ազատության դեմ սկսված ահաբեկչական արշավը, միեւնույն ժամանակ հարկ է հանրապետության ղեկավարության ուշադրությունը հրավիրել, որպեսզի լուրջ միջոցներ ձեռնարկվեն լրագրողների անձեռնմխելիությունն ապահովելու ուղղությամբ։ «Երբ մեր ղեկավարները արտասահմանյան իրենց ելույթներում իրավացիորեն հպարտանում են ժողովրդավարության հաստատմամբ եւ տասնյակ ընդդիմադիր թերթերի առկայությամբ, ապա պարտավոր են նաեւ մինչեւ վերջ տեր կանգնել իրենց խոսքին եւ անցնեն գործի», ասաց պրն. Ավետիքյանը։

Եւ որքան էլ խոսելու լինենք լրագրողների համերաշխության մասին, միեւնույն է, լրագրողն իր գրչով չի կարող կանխարգելել ահաբեկչությունը։ Նա առնվազն կարող է ստեղծել հասարակական կարծիք։ Այդ մտահոգությամբ էլ առաջիկին ներկա լրատվական միջոցների ներկայացուցիչներն անհետաձգելի համարեցին լրագրողների անկախ արհմիություն ստեղծելու հարցը։ Իսկ այսօր, ժամը 13:00-ին, «Ազգում» կկայանա մամուլի օրգանների եւ լրատվական գործակալությունների ղեկավարների հանդիպում, որի արդյունքում կընդունվի համատեղ հայտարարություն։

Ասուլիսին, որը կազմակերպվել էր ՀՕՄԿ Հանրապետական վարչության կողմից, մասնակցում էր ՀՀ ԳԽ լրատվության հարցերի մշտական հանձնաժողովի եւ ՀՕՄԿ պատգամավորական խմբակցության անդամ Հարություն Կարապետյանը, որի առջեւ հարց բարձրացվեց, որպեսզի օրենսդիր մարմնում նույնպես լրջորեն դրվի մամուլի ներկայացուցիչների պաշտպանության հարցը, համապատասխան փոփոխություններ կատարելով մամուլի մասին օրենքում, եւ հասնել այն բանին, որ օրենքը կիրառվի գործադիր մարմինների կողմից։

Գյումրիի հարցը Գերագույն խորհրդի օրակարգ մտցնելու առթիվ նոյեմբերի 24-ին խորհրդարանում ծավալված աննախադեպ բուռն վեճերն ի վերջո ավարտվեցին ընդդիմադիր պատգամավորների հաղթանակով։ Նույն օրը երեկոյան ԳԽ նախագահությունն այնուամենայնիվ ո-

փոփոխությունները վերաբերում են Հայաստանի զինված ուժերում ծառայության ժամկետին նախատեսվում է, որ այսուհետեւ ծառայությունը կլինի երկու տարի, իսկ բարձրագույն կրթություն ունեցողների համար մեկուկես տարի։ Ինչ վերաբերում է Գյումրիի հարցին, ապա այն օրակարգ մտցնելու վերաբերյալ ո-

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Խորհրդարան. Գյումրիի հարցը մտցվեց օրակարգ

Իսկ ծառայությունն այսուհետեւ կլինի երկու տարի

րոշեց այն որպես հրատապ հարց մտցնել օրակարգ։ Երեկ առավոտյան նիստում հայտարարվեց, որ հարցերը կքննարկվեն հետեւյալ հաջորդականությամբ Գյումրիի իրադարձությունների հարցը. Ռաֆայել Ղազարյանի ներկայացրած հրատապ հարցը կառուցված դրոշակային համակարգում տիրող իրավիճակի հետ, եւ 4 այլ հարցեր, այդ թվում զինապարտության մասին օրենքում փոփոխություններ մտցնելու վերաբերյալ։ Սակայն ՀՀՇ խմբակցությունը հայտարարեց, թե դեմ է նման կարգին։ Իր հերթին Ռաֆայել Ղազարյանը հայտարարեց, թե կողմ է, որ առաջինը քննարկության դրվի Գյումրիի հարցը։ Ինչեւէ։

Զինապարտության մասին օրենքում փոփոխություններ մտցնելու վերաբերյալ որոշումն ընդունվեց 132 կողմով։ Հայտնի է, որ այդ փո-

րոշմանը կողմ քվեարկեց 142 պատգամավոր, դեմ չկար, իսկ Արա Սահակյանի դեմքին հայտնված ժպիտը բերեց հուշում էր, թե ով է «ձեռնպահ» քվեարկած միակ պատգամավորը։ Հարցը մտավ օրակարգ, սակայն ամենահետաքրքիրն այն է, որ դրան հաջորդած մեծ ընդմիջումից հետո պատգամավորների խանդավառությունը անդրադառնալ քննարկել այդ հարցը, կարծես թե մարեց։ Համենայն դեպս երբ պատգամավորները հավաքվեցին, որպեսզի օգտվեն հարցը քննարկելու այդքան մեծ դժվարությամբ ձեռք բերված իրավունքից, պարզվեց, որ քվորում չկա։ Եւ այնուամենայնիվ ավելի ուշ պատգամավորները վերադարձան դահլիճ։ Դատելով քվեարկություններին նախորդած բուռն իրադարձություններից, սպասվում են լարված եւ անզիջում քննարկումներ։

Ա. Բ.

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Բուտրոս-Ղալին Հայաստան կայցելի նոյեմբերին

ԺՆԵՎ, 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ։ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս-Ղալին Հայաստան կայցելի ներդայում իր երկշաբաթյա շրջագայության ընթացքում։ Այդ մասին հայտնեց ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի մամուլի հետ կապերի գծով ներկայացուցիչը։

Ենթադրվում է, որ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարը հանդիպում կունենա Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ, ինչպես նաեւ նրայր կունենա հանրապետության խորհրդարանականների առջեւ։

Հայաստան, ինչպես նաեւ Անդրկովկասի մյուս հանրապետություններ Բուտրոս-Ղալիի կատարելիք այցի պաշտոնական նպատակն է «աջակցել շրջանի հակամարտությունների խաղաղ լուծմանը եւ ՄԱԿ-ի անդամ պետությունների հետ հարաբերությունների ամրապնդմանը»։

Ավարտվեցին բանակցությունները ՄՎՖ-ի հետ

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Ավարտվեցին արդեն մի քանի ամիս շարունակվող բանակցությունները ՀՀ կառավարության եւ Միջազգային վալյուտային ֆոնդի ներկայացուցիչների միջեւ։ Բանակցությունների նպատակը, ինչպես հայտնի է, ՄՎՖ-ի դոնոր երկրների կողմից Հայաստանում կատարվող տնտեսական բարեփոխումներին ֆինանսական աջակցության ցուցաբերումն է։

Բանակցությունների արդյունքում կազմվել է տնտեսական փոփոխությունների իրականացման ծրագիր, որի գործածության մեջ դնելու համար ՄՎՖ-ի կողմից Հայաստանին նախատեսվում է հատկացնել մի քանի միլիոն ամերիկյան դոլար։ Ծրագրի իրականացումը կախվի ՄՎՖ-ի գլխավոր տնօրենի կողմից հաստատվելուց եւ ՀՀ իշխանությունների կողմից հավանություն ստանալուց հետո։

«ՏԱՔ ՁՄԵՌ 94-95»

Հայաստանի բնակիչները կստանան ամերիկյան կերոսին

Նոյեմբերի 25-ին ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալության եւ ՀՀ կառավարության մարդասիրական օգնության կենտրոնական հանձնաժողովի միջեւ կնքվեց համաձայնագիր, որի նպատակն է նախատես որոշված Հայաստանի շրջաններում բնակվող կարի-

քավոր խմբերին տրամադրել նավթ։ Հայաստանի կողմից համաձայնագիրը ստորագրեց պետնախարար Ռաֆայել Բագոյանը, իսկ ԱՄՆ-ի կողմից Միջազգային զարգացման գործակալության կովկասյան գրասենյակի տնօրեն Սյուզան Օլիսը։ «Ամբողջ 23 հազ. տ նավթը, որը նախատեսված է այս տարվա ծրագրի համար, արդեն գտնվում է Հայաստանում», նոյեմբերի 25-ին կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ հայտնեց Հայաստանում ԱՄՆ-ի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Հարրի Գիլմորը։ Ասուլիսին ներկա էին նաեւ Ս. Օլիսը եւ Ռ. Բագոյանը։ Ըստ «Տաք ձմեռ 94-95» ծրագրի, որի ծախսերը կազմում են 12,5 մլն. ԱՄՆ դոլար, նավթը կբաժանվի Հայաստանի 210 հազ.-ից ավելի կենտրոնական ջեռուցում չունեցող կարիքավոր ընտանիքներին։ Ծրագիրն ընդգրկում է Երեւանը եւ աղետի գոտին։ Ըստ ծրագրի, նավթով եւ նավթավառարաններով ապահովվելու են նաեւ Հայաստանի 1100 դպրոց։ Այս տարի նավթը կբաժանվի անցած տարվա բաշխման պես. 140 լիտր նավթի համար նախատեսված կտրոնները (180 լիտրը աղետի գոտու ժամանակավոր կացարաններում բնակվողների համար) պետնախարարի խոսքերով, արդեն պատրաստ են եւ կտրվեն տեղական շրջանների գործադիր կոմիտեներին։ Ինչպես անցած ձմեռ, կարիքավորները կընտրվեն սոցիալական նույն կատեգորիաների հիման վրա։ Ռ. Բագոյանը հայտնեց նաեւ, որ այս տարի կտրոնով տրվող նավթի լիտրը կարժենա 3,5 դրամ (1 լ նավթի շուկայական գինը արժե 200 դրամ է)։ Այս գումարով նախատեսված է ծածկել ամբողջ ծախսերը, որոնք կապված են նավթի տեղափոխման եւ աշխատող

տարի նավթով աշխատող բոլոր մեքենաների վրա դրվելու են հաշվիչներ, որոնց շնորհիվ հսկվելու է ծախսվող նավթի քանակը։

Ինչպես լրագրողներին հայտնեց Հայաստանի պետնախարար Ռաֆայել Բագոյանը, կերոսինով կապահովվեն բնակչության սոցիալապես առավել քիչ պաշտպանված 13 խմբեր։ Յուրաքանչյուր ընտանիք կստանա 140 լիտր վառելիք, իսկ Սպիտակի երկրաշարժի ժամանակավոր կացարաններում ապրող ընտանիքները 180։ Պետնախարարի խոսքերով, արդեն Հայաստան է հասցվել 31 հազար տոննա կերոսին։

ՆՏ. ՍՆԱՐՔ

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Փախստականների վերահաշվարկ

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ 1994 թ. փետրվարին ՀՀ փախստականների հարցերով պետական վարչության «Ուրճում» ինժեներատեխնիկական կենտրոնի կողմից սկսվեց Հայաստանի տարածքում գտնվող փախստականների հանրապետական վերահաշվառումը։ Այժմ «Ուրճում» կենտրոնի տվյալներով վերահաշվառման առաջնահերթին ավարտված է մայրաքաղաքում եւ Արարատի, Արտաշատի, Էջմիածնի, Թալինի, Աշտարակի եւ Եղեգնաձորի շրջաններում։ Վերահաշվառման նպատակն է հստակեցնել պարզել այսօր Հայաստանում ապրող փախստականների ստույգ թիվը։ Հավելի է առնվազն այն փաստը, որ վերջին երկու տարում տեղի է ունեցել փախստականների մեծ արտահոսք Հայաստանից։ Բացի այդ, ճշտվում են նաեւ փախստականների կարիքավորության աստիճանը նրանց մարդասիրական օգնության բաշխումը հեշտացնելու նպատակով։ Վերահաշվառման ավարտից հետո, հանրապետության բոլոր փախստականները կստանան գրանցման նոր քարտեր։

■ *Վերջին շրջանում տեխնիկական պատճառներով զգալիորեն կրճատվել է հանրապետության գրեթե բոլոր թերթերի տպաքանակը։ Ըստ կառավարության աղբյուրից ստացված տեղեկատվության, թերթերի տպաքանակի կրճատման հետեւանքով հանրապետության որոշ շրջաններ ամեն օր թերթ չեն ստանում կամ ստանում են քիչ։ Տպաքանակի ամենամեծ կրճատում տեղ են հասնում թերթերի ամբողջական քանակները, շրջաններ հասնող թերթերի տպաքանակի կրճատումը կապված չէ տեղափոխման հետ։*

ՓԱՍՏ

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Գուլուզադե. «Ռուսաստանը չուզեց առանձին կարգավորել հայ-ադրբեջանական հակամարտությունը»

Սկիզբը էջ 1

Միեւնույն ժամանակ պետխորհրդականն այն կարծիքը հայտնեց, թե Շուշիի եւ Լաչինի ազատման հարցը «Վիեննայում թեժ քննարկումների թեմա չի դառնա։ Հաշտարար ուժերի մանդատը պետք է տարածվի նաեւ Շուշիի եւ Լաչինի վրա», ասաց նա։ Ադրբեջանի եւ Հայաստանի մայրաքաղաքների բանակցություններում Շուշիի եւ Լաչինի վերաբերյալ դառնալու առնչությամբ պետխորհրդականն ասաց, որ հակամարտության կարգավորումը, իհարկե, զգալի ժամանակ կպահանջի։ Սակայն, նրա կարծիքով, այսօր մի ամբողջ շարք նախադրյալներ կան առաջադիմին լավատեսությամբ նայելու համար։ Միաժամանակ նա չբացառեց այն բանի հնարավորությունը, որ հայկական կողմը կփորձի ժամանակ շահել։ Համենայն դեպս, կասկածներ հայտնեց, թե այս ծմեռ կլուծվի գաղթականների հարցը։

• Բայց այս գործում քննում է տեղի ունեցել, պատերազմը բռնկավել է։ Ադրբեջանցի դիվանագետի կարծիքով, տագնապին կործանումներ նոր ծավալում հավանական թե տեղի ունեն-

նա։ Դա որեւէ շահագրգիռ չի տա հայկական կողմին, քանի որ նա զիջանկել է, որ այդ խաղը կհանգեցներ միայն Հայաստանի առանց այդ էլ ծանր վիճակի վատթարացմանը։

Պետխորհրդականի կարծիքով, Ռուսաստանն ինքն է մեղավոր այն բանում, որ հաշտության բանակցություններում իրեն առաջնությունը զիջել է ԵԱՀԽ-ին։ Մինչեւ վերջերս Ռուսաստանը բազմաթիվ հնարավորություններ ուներ Հայաստանի վրա իր ուժեղ ազդեցությունն օգտագործելով վերջ դնելու այդ հակամարտությանը։ «Նա Ռուսաստանի ԱԳՆ խոստովանեց հանձնառություններին դեսպան Վլադիմիր Կազիմիրովին ասել եմ, որ իրենք ձեռքից բաց են թողնում նախաձեռնությունը, եւ կարծում եմ, որ Ռուսաստանը կարող էր, բայց չուզեց առանձին լուծել այդ խնդիրը։ Իսկ այժմ նա ստիպված կլինի կոլեկտիվ ջանքերին մասնակցել ԵԱՀԽ-ի կազմում», ասաց Վաֆա Գուլուզադեն։ Ներկայումս կարելի է նկատել այս հարցին ԵԱՀԽ-ի շատ ավելի մեծ մասնակցություն, որի օրինակն են Մինսկի խմբի վերջին երկու նիստերը։ Առաջինում բարձրացվեց այն

հարցը, որ որեւէ երկրի ուժեր կարող են կազմել խաղաղարար ուժերի ընդհանուր թվաքանակի մինչեւ 30 տոկոսը, իսկ հաջորդ նիստում այդ առաջարկությունը հավանություն ստացավ եւ սահմանվեց խաղաղարար զորաբաժնի թվաքանակը 2000 մարդ, ինչպես նաեւ բարձրացվեց ֆինանսավորման հարցը։ «Սկզբնական շրջանում 2000 մարդը բավարար կլինի, իսկ հետագայում անհրաժեշտության դեպքում հնարավոր կլինի վերադառնալ այդ հարցին», հայտարարեց Գուլուզադեն։

Պետխորհրդականի կարծիքով, խաղաղարար ուժերին մասնակից երկրների կազմը պետք է լուծվի ԵԱՀԽ-ում եւ ոչ թե հակամարտ երկրների կողմից։ Խաղաղարար ուժերին ռուսական զորքերի հնարավոր մասնակցության առնչությամբ Վաֆա Գուլուզադեն նշեց, որ ինքը լիովին հավանություն է տալիս այդ տարբերակին։ Ներկայումս Ադրբեջանում են գտնվում ԵԱՀԽ զինվորական մասնագետներ, որոնք ուսումնասիրում են ճակատային իրավիճակը, այնուհետեւ նախնական տեխնիկական աշխատանք են կատարում։

ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7-8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Azg
armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԸՋԱՆ ԱՊՀ

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ինչ է կառուցում Վրաստանը

Էդուարդ Շևարդնաձեի իշխանության ավելի քան երկամյա ժամանակահատվածը այդպես էլ պատասխան չտվեց այն հարցին, թե ինչ է կառուցում Վրաստանը: Վրաստանի պետության ղեկավարը առհասարակ սահմանափակվում է ժողովրդավարության, ազգային միասնության մասին ընդհանուր դատողություններով...

Այն հարցը, թե ինչ է կառուցում Վրաստանը, միայն առաջին հայացքից կարող է հռետորական համարվել: Չէ՞ որ վերջին տարիներին Վրաստանը անչափ շատ քաղաքական ռեժիմներ «փորձարկեց», միաբևեռ կառավարման խորհրդային համակարգից դեպի խորհրդարանային, ապա նախագահական հանրապետություն, այնուհետև Զվիադ Գամսախուրդիայի չհայտարարված, բայց շատ իրական ամբողջատիրական վարչակարգ, որին նախորդեցին ապստամբ զինական ու արդիական ձևով անվանել խարիզմատիկ ղեկավար: Սակայն այդ վարչակարգի բանի տապալումից հետո էլ իշխանության վերին դասերում խառնաշփոթությունը շարունակվում էր... Ռազմական խորհրդին փոխարինեց պետականը, իսկ «ստվերայնությունից» կանչված Էդուարդ Շևարդնաձեն օժտվեց երկու տիտղոսով՝ խորհրդարանի նախագահ և Վրաստանի պետության ղեկավար: Այն տպավորությունն ստեղծվեց, որ երբ Վրաստանում ժամանակին նույնիսկ գոյություն է ունեցել իշխանության երկու ճյուղ, ապա դրանք սերտաճել են ինչ-որ տեղ հենց «արմատի» մոտ:

Էդուարդ Շևարդնաձեի վերադարձից հետո արդեն առաջին օրերին նրա դերը ավելի շատ զգացվում էր որպես անչափ խոր ճգնաժամից երկիրը փրկողի առաքելություն, և նա այդ դերն ստանձնեց, ներկայանալով որպես ամբողջ երկրի, ամբողջ ժողովրդի և ամբողջ խորհրդարանի ղեկավար:

Բայց շուտով իրականությունը ցույց տվեց, որ նման միասնություն չկա ոչ երկրում, ոչ ժողովրդի մեջ, ոչ էլ մանավանդ խորհրդարանում, որտեղ արդեն առաջին իսկ օրերին մի ամբողջ շարք խմբակցություններ, կուսակցություններ ու պատգամավորներ սուր հարձակումներ գործեցին նախագահի վրա: Դրա հետևանքով Էդուարդ Շևարդնաձեն փորձեց հրաժարական տալ... Դա կրկնվում էր պետության ղեկավարի պաշտոնում նրա գտնվելու ամբողջ ժամանակահատվածում (երեք անգամ), և ամեն անգամ Էդուարդ Շևարդնաձեի դրամատիկ քայլն ավարտվում էր նրա գործունեությանը տրվող ավելի մեծ հավանությամբ: Հրաժարական տալու հենց առաջին փորձից հետո Էդուարդ Շևարդնաձեի կողմնակիցները կազմեցին Վրաստանի քաղաքացիների միության կուսակցությունը: Նորաստեղծ կուսակցությունը հավակնում է Վրաստանում կառավարող քաղաքական ուժ դառնալ: Հարց է ծագում. նշանակո՞ւմ է սա արդյոք, թե Շևարդնաձեն ընդունել է իր անհատականությունը «ազգի հայր» դերում: Պարզվում է, որ ոչ: Այդ մասին կխոսվի ստորև:

Խորհրդարանում Էդուարդ Շևարդնաձեի կողմնակիցները կազմել են մեծամասնության խմբակցություն: Մեծամասնությունն ակնհայտ ուժ է քաղաքական կյանքում, ժողովրդավարական կառույցի բնական դրսևորում, բայց հարկ է նշել, որ Վրաստանի խորհրդարանի գրեթե բոլոր նիստերը վկայում են այն մասին, որ ակնհայտ է հենց ոչ թե մեծամասնությունը, այլ փոքրամասնությունը, այսինքն ընդդիմությունը:

Ընդդիմության հետ Վրաստանի ղեկավարի փոխհարաբերությունները այնքան էլ հարթ ու խաղաղ չեն:

Բայց դա Էդուարդ Շևարդնաձեին չի խանգարում ուրույն աշխատանք կատարել ընդդիմության հետ: Այսպես, ընդդիմությունը շատ զգալի կերպով ներկայացված է Աբխազիայի և Հարավային Օսիայի հակամարտությունների կարգավորման բանակցություններում: Նրան հաջողվել է մի ամբողջ շարք ընդդիմադիր կուսակցություններից կազմել իր դիրքերում կանգնած մի քանի դաշինք, ինչպես նաև գենետիկական դաշինքներ, որոնք հանրապետության քաղաքական ուժերի համակցության երևութականություն են ստեղծում: Եվ երբ բաժ կեսերի խնդիրները լուծելիս Շևարդնաձեին հաջողվեց, ինչպես ասում են ընդդիմադիրները, Աբխազիայում «սեփական ծախսերը» կիսել արմատական ընդդիմության հետ, ապա ներքին քաղաքականության մեջ նա «յոլա» է գնում առանց ընդդիմության: Ավելի ճիշտ, ընդդիմությունը որպես ժողովրդավարական պետության հատկանիշ լիակատար «ճռռոցության» է մատնված իշխանությունների կողմից:

Այս տարվա սկզբներին Վրաստանը ճանաչվեց «զարգացող» երկիր: Դա Վրաստանի պետական կարգի առաջին կոնկրետ բնութագիրն է:

Մինչև օրս չի ընդունված հանրապետության սահմանադրությունը:

Հաճախ զանազան հավակնությունների պատճառով բզկտվող Վրաստանի խորհրդարանը ոչ մի կերպ չի կարողանում ընտրել նախագծերից որևէ մեկը: Իսկ դրանց թիվը Վրաստանում հասնում է ութի: Հիմնական խնդիրը դեռևս նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի օրոք հռչակված միասնական պետության դրույթի պահպանումն է: Ընդդիմությունը պահանջում է դա, մինչդեռ այսօրվա իշխանությունները բխազդում են այլ գաղափարներ: Արդեն կես տարի է, ինչ (հիմնականում Արևմուտքում) զարգացվում է Վրաստանը վարչաքաղաքական 11 կանտոնների բաժանելու նոր գաղափարը: Հենց դա բուռնեցին ընդդիմադիրները: Կա նաև մեկ այլ գաղափար՝ դաշնության գաղափարը, որն ամենից շատ է հարմար այսօրվա Վրաստանի պայմաններում:

Չէ՞ որ գաղտնիք չէ, որ հանրապետության ներսում գտնվող բոլոր երեք պետական կազմավորումները՝ Աբխազիան, Հարավային Օսիան և Աջարիան միանգամայն անկախ են: Նրանց անկախության շատ-շատ օրինակներ կարելի է բերել, բայց բավական է միայն մեկ փաստ. այդ բոլոր կազմավորումներում ռուսական ռուբլին համարվում է միակ վճարամիջոցը:

Խառնաշփոթություն է տիրում նաև իշխանության պետական մարմինների կառուցվածքում: Համենայն դեպս, նախկինում եղած 32 նախարարությունների թիվը Էդուարդ Շևարդնաձեի օրոք հասավ 49-ի: Ինչպես նշում են տեղացի դիտորդները, նախարարությունների ներսում կառուցվածքային որևէ փոփոխություն տեղի չի ունեցել: Դրանք տակավին «խորհրդային» նախարարություններ են: Երկրի տնտեսությունը գրեթե չի գործում: Վրաստանը նույնիսկ «հացի փող» չի «վաստակում»: Դրա հետ մեկտեղ հարկ է նշել, որ հենց այս տարվանից Էդուարդ Շևարդնաձեն սկսել է ամրապնդել իր անձնական իշխանությունը, թիմ կազմելով հիմնականում իր Վրաստանի քաղաքացիների միության կուսակցությունից: Այս դերում շատ մանրակրկիտ աշխատելով, Վրաստանի ղեկավարը նույնիսկ վերադարձրեց երկրի կոմկուսի առաջին քարտուղարի պաշտոնում իր ունեցած որոշ օգնականներին: Այն է, պետության ղեկավարի աշխատակազմին առնչվող քաղաքական տեղեկատվության բյուրոն: Դա արվեց շատ կարևոր նպատակով՝ սեփական վերահսկողության տակ առնել երկրից դուրս եկող տեղեկատվությունը, և այդպիսով Վրաստանի քաղաքական նկարագիրը կկերտվի միայն ղեկավարության արտաքին քաղաքական գործունեությամբ: Դրա շնորհիվ Վրաստանը ժողովրդավարական նկարագիր ունի Արևմուտքում և սոցիալիստական երկրի ներսում:

Արևմուտքը ճանաչել է իրական տեղաշարժեր կատարել Վրաստանում շուկայական հարաբերությունների զարգացման մեջ, դա շարունակելով միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների օգնության հետ: Եվ այդ երկրում, որտեղ «շուկայական հարաբերությունների» հոտն անգամ չի զգացվում, Էդուարդ Շևարդնաձեն ազատ արձակեց հացի գները: Դրան ի պատասխան ընդդիմությունը որպես բողոքի նշան կազմակերպում է իր ներկայացուցիչների հացադուլներ:

Հարց է ծագում, իսկ ի՞նչ է մնում անել: Չէ՞ որ միակ «օգնական» Ռուսաստանը ԱՊՀ բոլոր երկրներին պահելով «սովյալ օրաբաժնով», իր բավական զգալի պահանջների դիմաց (հակահանգիստների վարձակալում, ռազմական հենակետեր, ԽՍՀՄ պետսահմանի) Վրաստանը հանձնել է բախտի քմահաճույքին, ընդսմին առանձին տնտեսական պայմանագրեր կնքելով Վրաստանի բոլոր սուբյեկտների՝ Աջարիայի, Հարավային Օսիայի, Աբխազիայի հետ: Պետական շինարարության բնագավառում Էդուարդ Շևարդնաձեն վերջերս սկսեց ամրացնել իր պետության սահմանները: Հենց այդ նպատակով Վրաստանի Նախարարների կաբինետի որոշման համաձայն, հանրապետության տարածք մտնելիս մարդատար ավտոմեքենաների տերերը պետք է տարանցման հարկ վճարեն 15 դոլարի չափով, ավտոբուսների վարորդները կվճարեն 30, բեռնատարներինը՝ 100-180 դոլար (նայած բեռնատարողության): Մեր կարծիքով, այդ որոշումն ավելի շատ տնտեսական հարց է, քան քաղաքական: Որոշման տնտեսական կողմը կլինի նախանշում մեր հանրապետության շահերին: Չէ՞ որ Վրաստանի մյուս հաղորդակցությունները անցնում են Աջարիայի, Աբխազիայի, Հարավային Օսիայի տարածքներով: Ադրբեջանի հետ փոխհարաբերությունները կանոնակարգվում են այն բանով, որ հանուն Ադրբեջանի էներգապաշարների դիմաց Վրաստանը համաձայնել է հնարավորություն տալ ապրանքներն Ադրբեջանից անցկացնել Թուրքիա:

Նման պայմաններում Վրաստանի պետական գանձարանի համար եկամտի հիմնական աղբյուր են դառնում միայն Հայաստան փոխադրվող տարանցիկ բեռները: Անմիջական հավանականությամբ հայաստանցիների վիճակը կբարելավվի այն բանից հետո, երբ «կջերմանա» Վրաստանի քաղաքական կլիման:

Մինչդեռ սոցիոլոգիական հարցման տվյալների համաձայն, Վրաստանի բնակչության 38 տոկոսը գտնում է, որ Վրաստանին հարկավոր է «ուժեղ ձեռքի» իշխանություն: Իսկ ոմանց համաձայն, առաջին տեղում է պետության ղեկավար Էդուարդ Շևարդնաձեի անունը: Այս դեպքում իրավիճակին լրացուցիչ լույս է հաղորդում նախագահի պաշտոն հիմնելու վերաբերյալ վերջերս տարածվող գաղափարը: Ամեն ինչից երևում է, որ Վրաստանն ուզում է դառնալ դաշնակցային կառավարմամբ նախագահական հանրապետություն:

ՌՈԶԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Պատմագիտության թեկնածու

ՄԻՋԻՆ ԱՍԻԱ

Թուրքմենստան. Նախագահը բացատրություններ է տալիս

Շահագործման է հանձնվում նոր օդակայան

ԱՇԽԱԲԱԴ, 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: ԱՊՀ մոսկովյան գագաթաժողովի արդյունքներին էր նվիրված Նախարարների կաբինետի նիստը, որտեղ Թուրքմենստանի նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովը բացատրեց այն դրդապատճառները, որոնցից ելնելով նա չէր ստորագրել Միջպետական տնտեսական հանձնաժողովի ստեղծման փաստաթուղթը: Թուրքմենբաշու կարծիքով, նշյալ մարմնում հանրապետության ներկայությունը կսահմանափակեր նրա անկախությունը, որը կհակասեր պետության ազգային շահերին: Հայտնի դարձավ նաև, որ Մուհամմեդ ալ Խորեզմի անվան միջազգային մրցանակի առաջին դափնեկիր է դարձել ակադեմիկոս Սափարմուրադ Նիյազովը: Նա այդ մրցանակին է արժանացել Թուրքմենստանի քաղաքական և տնտեսական անկախության ամրապնդմանը նպաստող գիտության և տեխնիկայի զարգացման մեջ ունեցած մեծ ներդրման համար:

Մյուս կողմից, Աշգաբադի նոր օդակայանի առաջին պաշտոնական ուղևորը կլինի Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը: Վերջինիս հոկտեմբերի 25-ի այցը Թուրքմենստան նվիրված է հանրապետության անկախության երրորդ տարեդարձին և վերոհիշյալ օբյեկտի հանդիսավոր բացմանը: Օդակայանը շահագործման կհանձնի «Թաադոլ» թուրքմեն-ամերիկյան համատեղ ձեռնարկությունը, որի կոլեկտիվը առաջարկել է օդակայանը անվանել Սափարմուրադ Նիյազովի անունով:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Լոնդոն. Քննարկվում են ադրբեջանական նավթահանքերի մշակման հարցերը

ԼՈՆԴՈՆ, 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: Հոկտեմբերի 24-ին Մեծ Բրիտանիայի մայրաքաղաքում Ադրբեջանի պետնավթընկերության մասնակցությամբ տեղի ունեցավ կոնսորցիումի տնօրենների խորհրդի նիստ Ազերի, Չիրագ և Գյունեշլի նավթահանքերի մշակման վերաբերյալ: Ինչպես հաղորդվել է խաբար սերվիս գործակալությանը, մասնակիցները կհաստատեն սեպտեմբերի 20-ին Բաքվում կնքված գործարքը, և միայն դրանից հետո այն կվավերացվի ԱՀ խորհրդարանի կողմից:

Ուզբեկստանի իրավապահ մարմինները առևանգիչներ

ԱԼՄԱԹԻ, 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: Մարդու իրավունքների միջազգային հանձնաժողովի կազմկոմիտեն դիմել է Ղազախստանի ԱԳՆ-ին՝ պաշտոնական միջնորդությամբ շփման մեջ մտնելու Ուզբեկստանի իրավապահ մարմինների հետ և խնդրելու չառևանգել միջոցառման մասնակիցներին: Մայիսին Ալմաթիում տեղի ունեցած նմանօրինակ հանդիպման ժամանակ ուզբեկական հատուկ ծառայությունների աշխատակիցները փորձել էին առևանգել իրենց հայրենակից ընդդիմադիրներին, սակայն ժամանակին բացահայտվել էին: Բայց նրանք չէին հանգստացել և հունիսին բռնի ուժով տարել էին երկու ուզբեկ այլախոհների: Կազմկոմիտեի ներկայացուցիչները ԻՄԱ-ՊՐԵՍԻ թղթակցին հայտնեցին, որ նրանց դիմումը ղազախական արտաքին գործերի գերատեսչությունում ընդունվել է ըմբռնումով:

Լիբերալ-դեմոկրատական միությունը հարձակողական տակտիկա է ընտրում

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: «Դեկտեմբերի 12» լիբերալ դեմոկրատական միությունը ընտրում է հարձակողական մարտավարություն և պատրաստ է Ժիրինովսկուց ու Զյուգանովից խլել համախոհների մի մասը՝ միաժամանակ լինելով տնտեսապես առավել արմատական, քան «Ռուսաստանի ընտրությունը», մամլո ասուլիսում հայտարարել է Պետական դումայի պատգամավոր, ֆինանսների նախկին նախարար Բորիս Ֆյոդորովը: Նրա կարծիքով առաջիկա նախագահական ընտրություններում միասնական թեկնածու պետք է դառնա այնպիսի քաղաքագետ, որը ժողովրդականություն ունենա և ընդունակ լինի տալ կոնկրետ պատասխաններ: ԼԴՄ պատրաստ է որոշել այդպիսինին սոցիալական հարցումների միջոցով, նշել է Ֆյոդորովը:

ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ

ԱԺՃ-ն առճակատման մեղքը բարդում է իշխանությունների վրա

Աբուլֆազ Էլչիբեյի Քելեքիի նստավայրից Ադրբեջանի Ժողովրդական ճակատի մամլո կենտրոնից ստացված հաղորդման համաձայն, հոկտեմբերի 21-ին անհայտ անձանց կողմից զինաթափվել է Օրդուբադի շրջանի Դյասաջաբաքի [?] գյուղի ոստիկանական պահակետը: Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետության Գերագույն մեջլիսում այս միջադեպի քննարկման ժամանակ ինքնավարության ղեկավարությունը եկել է այն եզրակացության, որ քանի որ Քելեքիում զինված կազմավորումներ կան, ապա դա նրանց ձեռքի գործն է: Դրանից հետո Գերագույն մեջլիսի ղեկավարությունը զինելով ինքնավարության մայրաքաղաքի ողջ ոստիկանությանը, ուղարկել է Օրդուբադի շրջան: ԱԺՃ-ի մամլո կենտրոնի հաղորդման մեջ հաստատվում է, որ ներկայումս Օրդուբադում նախապատրաստվում են Քելեքիի վրա հարձակման: Քելեքին կտրված է արտաքին աշխարհից, զուրկ է կապից, էլեկտրականությունից, տեղի բնակիչներին արգելված է ելքն ու մուտքը: Նախկին նախագահի նստավայրի պաշտոնական ներկայացուցիչների կարծիքով, ոստիկանական պահակետի զինաթափումը կազմակերպվել է ՆԻՀ-ի ղեկավարության կողմից, որ պատճառ Քելեքիի վրա վճռական հարձակման ունենա: Ընդհանրապես, նման գործողություններ իշխանությունների կողմից ձեռնարկվել են բազմիցս, և ամեն անգամ նրանց հետևում կանգնած է եղել պաշտոնական Բաքուն: Կապված այդ իրադարձությունների հետ, ԱԺՃ-ն հանդես է եկել հայտարարությամբ, որտեղ կտրականապես հերքվում է ժողովրդական ճակատի ոստիկանական պահակետի զինաթափմանը մասնակից լինելը և հայտնվում է ԱԺՃ-ի խիստ բացասական վերաբերմունքը նման սադրանքների նկատմամբ, որոնք ապակայունացնում են երկրի իրավիճակը: Բացի այդ, ըստ հայտարարության հեղինակների, ապաօրինականությունը, որով ՆԻՀ-ի ղեկավարությունը, առանց համապատասխան ստուգման, տեղի ունեցածը վերագրել է ժողովրդական ճակատին, Օրդուբադում ոստիկանական ուժեր է կենտրոնացրել և փաստորեն շրջապատել Քելեքին, բացահայտում է իրադարձությունների նման զարգացման հարցում իշխանությունների շահագրգռվածությունը: Հայտարարության մեջ նշված է, որ իշխանություններին և ընդդիմությանը միմյանց դեմ հակադրելու փորձերը այնպիսի պահին, երբ դեռևս առկա է հանրապետության անկախության և ինքնավարության կայացման վտանգը, չեն ծառայում Ադրբեջանի շահերին, և նման գործողությունների ողջ պատասխանատվությունն ընկնում է իշխանությունների վրա:

ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

Սահմանադրություն

Հանրապետության հիմնական օրենքի երկունքը

«Ազգի» հարցազրույցը իրավագիտության դոկտոր Վլադիմիր Նազարյանի հետ ՀՀ Սահմանադրության ընդունման հարցի շուրջը

Անխուսափ է արտաքին բռնատիրությունից ազատագրված ժողովրդի ներքին ազատության զարթոնքը: Օտար կեղեքչից ներքին բռնակալին փոխանցվում է սակայն իր չսանձված և անհագուրդ ախորժակով: Աշխարհում կա ազատության չափանիշ միայն մեկ համակարգություն. Դա հասարակության կամքը և դրա արտահայտող Օրենքին: Նախանցյալ դարավերջին ֆրանսիացիներին հաջողվեց ազատությունը գլխավոր կոչել, երբ 1789 թ. Մարդու և քաղաքացու իրավունքների հռչակագրում ազդարարեցին, որ «Օրենքն ընդհանուր կամքի արտահայտությունն է», իսկ երկու տարի հետո իրենց առաջին Սահմանադրությունում ամրագրեցին, որ «Ֆրանսիայում չկա օրենքի իշխանությունից ավելի բարձր իշխանություն»: Ամենօրյա հացի նման անհրաժեշտ ընդհանուր կամքն արտահայտող օրենքի ստեղծման թթխմորը հիմնական օրենքն է՝ Սահմանադրությունը: Առանց թթխմորի հաց չի թխվում, իսկ մենք շարունակում ենք զարմանալ առանց հացի և առանց օրենսդրության: Ներկա պայմաններում մեր հանրապետության Սահմանադրությունը կարող է ծնվել միայն քաղաքացիական համաձայնությունից, որը ձեռք է բերվում իրար լսելու և հասկանալու միջոցով: Սահմանադրության ընդունման հարցում թե ընդդիմությունը և թե իշխանությունները հասցրել են իրար գրեթե ամեն ինչ ասել: Բայց ծանոթ լինելով մեր նկարագրին, էլի ասելու են, մոռանալով իրար լսել: Մինչդեռ համաձայնություն, հետևաբար, նաև Սահմանադրություն ձեռք է բերվում ոչ այնքան ասելով, որքան լսելով, իրար հասկանալով: Կարծում ենք, որ վերջին ամիսների ընթացքում ասելու հետ միասին իրար լսելու և հասկանալու պատրաստակամությամբ են տոգորվել ՀՀ Գեր-ի սահմանադրական հանձնաժողովի անդամները, որի կազմը համալրվել է հրապարակի վրա եղած ՀՀ Սահմանադրության նախագծերի հեղինակներով և խորհրդարանում ներկայացված հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներով: Արդյունքում մշակվել և միաձայն ընդունվել է Հիմնական օրենքի առաջին և երկրորդ գլուխների միասնական և բոլոր քաղաքական ուժերի համար սկզբունքորեն ընդունելի նախագծերը, թվով հիսուն հոդված, որը կազմում է նախագծի ընդհանուր ծավալի գրեթե կեսը: Ո՞րն է Սահմանադրական հանձնաժողովի արդյունավետ գործունեության գաղտնիքը, ի՞նչ խոչընդոտներ կան միասնական նախագծի մնացած բաղադրամասերի ստեղծման ճանապարհին, որո՞նք են դրանց հաղթահարման եղանակները, այս և ՀՀ Սահմանադրության ընդունման հետ առնչվող այլ հարցերին են նվիրված լրագրողի և իրավաբանի ստորև տպագրվող զրույցը:

— Դուք կազմել եք ՀՅԴ-ի հավանությանն արժանացած ՀՀ Սահմանադրության նախագիծը, գործնական մասնակցություն եք ունեցել ՀՌԱԿ-ի նախագծի ստեղծմանը, մտակից և խմբագրել եք վեց կուսակցությունների (վեցյակի) միասնական նախագիծը և այժմ էլ ակտիվորեն մասնակցում եք ՀՀ Գեր. սահմանադրական հանձնաժողովի աշխատանքներին, ուստի կուզենայինք իմանալ ձեր կարծիքը. դուք հնարավո՞ր եք համարում թե՛ իշխանությունների և թե՛ ընդդիմության համար սկզբունքորեն ընդունելի միասնական Սահմանադրության նախագծի ստեղծումը:

— Կոնֆրոնտացիոն իմ մասնագիտությունը չէ, սակայն կողմերի անկեղծ ցանկության և փոխադարձ զիջումների դեպքում նման նախագծի մշակումը միանգամայն հնարավոր է: Պարզապես հարկավոր է գիտակցել, թե ինչպիսի քաղաքական ազդեցություն է թողնում Սահմանադրության բացակայությունը մեր հանրապետության կյանքի, բոլորիս վրա: Անհնար է պատկերացնել ժողովրդավարական օրենսդրության ստեղծումը, Գ.Խ-ի կողմից առանց կայուն սահմանադրական հիմքի ընդունված օրենքները կարկատան չեն իրար հետ և երբեմն էլ հակասում են մեկը մյուսին, օրենսդրական դաշտի բացակայությունը պարարտ հող է հանդիսանում ամեն կարգի աղօրինությունների և կամայականության դրսևորման համար: Կարծում եմ, որ հասկանալի իշխանություններն պետք է ըմբռնեն, որ Սահմանադրության ընդունումն անհամեմատ ավելի կարևոր է, քան նրանում ամրագրվելիք այս կամ այն պաշտոնատար անձի լիազորությունների ծավալը: Ընդդիմությունն էլ, իր հերթին, պետք է հասկանա, որ իշխանության նվաճման ու ժողովրդավարական ազգային պետության կայացման բնականոն մայրուղին սահմանադրական իրավական ճանապարհն է:

Այսպիսով, միասնական նախագծի ստեղծման դժվարությունները իրենց բնույթով քաղաքական են: Հարցի մասնագիտական (իրավաբանական) կողմն իրենից առանձնակի դժվարություն չի ներկայացնում. հանձնաժողովի կազմում կան բավարար չափով բարձր որակավորում ունեցող իրավաբաններ, որոնք պատրաստ են պաշտոն իրավաբանական ձևակերպմամբ ամրագրել սահմանադրական դրույթները: Դրա մասին է վկայում հանձնաժողովի անդամներից կազմավորված իրավաբանական ենթահանձնաժողովի արդյունավետ գործունեությունը, բացի առաջարկներ մշակելուց, հանձնաժողովի մասնագիտական ծառայություն է մատուցում սահմանադրական հանձնաժողովին:

— Ո՞րն է, ձեր կարծիքով, սահմանադրական հանձնաժողովի ձեռք բերած ամենամեծ հաջողությունը:

— Դրանք բազմաթիվ են: Սկսեմ առաջիկա Սահմանադրության ազգային բնույթից: «Ազգի» ընթերցողներին անշուշտ հայտնի են վեցյակի և իշխանությունների միջև եղած հակասությունները այդ խնդրում: Երբ ուշադիր ուսումնասիրենք սահմանադրական հանձնաժողովի մշակած նախնական նախագիծը, դժվար չէ նկատել, որ այն որևէ ազգակցական կապ չունի մեր ժողովրդի հետ: Այդ նախագծում եղած «Հայաստանի Հանրապետություն» բառերը հեշտությամբ կարելի է փոխարինել, ասենք «Կայմանյան Հանրապետություն» բառերով և այն նույն հաջողությամբ կդառնա կայմանների սահմանադրության նախագիծ:

Մինչդեռ վեցյակը գտնում է, որ Սահմանադրությունը ո՛չ թե մի ինչ-որ վերացական, այլ կոնկրետ և խիստ որոշակի ժողովրդի (մեր դեպքում հայ ժողովրդի) կյանքի և ազգային պետականության հիմնական օրենքն է և որպես այդպիսին, համամարդկային արժեքների հետ պետք է արտացոլի հենց այդ ժողովրդի առանձնահատկությունները, նրա ազգային նպատակները և իրավական սկզբունքները, ավանդույթներն ու կառուցակարգերը (մեխանիզմներ) ամրագրի դրանց արդարացի և արդյունավետ լուծման համար:

Սահմանադրական հանձնաժողովի նիստերում, բանավոր և համբերատար քննարկումների հետևանքով մեզ հաջողվեց հաղթահարել այդ անլուծելի թվացող հակասությունը. նախկին նախագծում տեղ գտած «Մենք Հայաստանի Հանրապետության ժողովուրդը», մեղմ ասած, տարօրինակ բառակապակցությունը փոխարինվեց «Հայ ժողովուրդը» իմաստալից բառերով և, դրանով իսկ, նախագծից հանվեց այն սեպը, որն արհեստականորեն մխրճվել էր հայաստանաբնակ և արտերկրում ապրող հայերի մեջ:

Հաջորդ առաջընթաց քայլը մեր ժողովրդի ներկա աշխարհասփյուռ վիճակի արձանագրումն էր և Հայաստանի Հանրապետության, որպես համայն հայության Հայրենիքի սկզբունքի սահմանադրական ամրագրումը: Այս կապակցությամբ միասնական նախագծում մտցվեցին հետևյալ կարևոր դրույթները.

ա) «Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային իրավունքի սկզբունքների և նորմերի շրջանակներում նպաստում է այլ պետություններում գտնվող հայկական պատմական և մշակութային արժեքների պահպանմանը, աջակցում է հայ կրթական և մշակութային կյանքի զարգացմանը»,

բ) «Հայ ազգության անձինք Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն են ձեռք բերում պարզեցված (հեշտացված) կարգով»:

Այս դրույթներով, և ոչ միայն սրանցով, մեծ չափով, ինչպես ասում են, հայացվել է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության նախագիծը:

— Սակայն «ոչ միայն սրանցով», ուրիշ ի՞նչ դրույթ նկատի ունեք:

— «Ազգի» ընթերցողները քաջ տեղյակ են նաև այն հակասությունը, որ կա վեցյակի և իշխանությունների միջև Հայ դատի արդարացի լուծման և մասնավորապես հայերի ցեղասպանության պաշտոնական ճանաչման, դատապարտման և դրա հետևանքների վերացման պահանջը Սահմանադրությունում ամրագրելու խնդրում: Այսօր արդեն լուրջ առաջընթաց քայլ է արվել նաև այս հակասության հաղթահարման ուղղությամբ:

— Կոնկրետ ի՞նչը նկատի ունեք:

— Հայտնի է, որ 1990 թ. օգոստոսի 23-ին ընդունված Հայաստանի անկախության Հռչակագրում ի լուր աշխարհի ազդարարվեց, որ «Հայաստանի Հանրապետությունը սատար է կանգնում 1915 թվականին Օսմանյան Թուրքիայում և Արևմտյան Հայաստանում հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործին: Պակաս կարևոր չէ Հռչակագրում ամրագրված դրույթն այն մասին, որ Հանրապետության պետական իշխանության բարձրագույն մարմինը հռչակում է անկախ պետականության գործընթացի սկիզբը «Գիտակցելով իր պատասխանատվությունը հայ ժողովրդի ճակատագրի առջև համայն հայերի իղձերի իրականացման և պատմական արդարության վերականգնման գործում»: Այս փաստաթղթում ասված է նաև, որ «Սույն Հռչակագիրը հիմք է ծառայում Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության... համար»:

Սահմանադրական հանձնաժողովը միասնական նախագծում դրույթ ամրագրեց այն մասին, որ հայ ժողովուրդն ընդունում է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը «հիմք ընդունելով Անկախության հռչակագրում հաստատագրված հայոց պետականության հիմնարար սկզբունքները և համազգային նպատակները»: Դրանով իսկ Հայաստանի անկախության Հռչակագրի հիմնարար սկզբունքները և համազգային նպատակները ձեռք բերեցին սահմանադրության բաղադրամասի կարգավիճակ: Նշենք նաև, որ այս ակտերի վրա հղումները բնորոշ են նաև ուրիշ պետությունների հիմնական օրենքներին, մասնավորապես Ֆրանսիայի Հանրապետության 1958 թ. Սահմանադրությունը, որի նախաբանում ուղղակի հղում կա 1789 թ. Մարդու և քաղաքացու իրավունքների հռչակագրին:

Ինչպես տեսնում եք, սահմանադրական հանձնաժողովին հաջողվել է ելք գտնել թերևս ամենից ավելի վիճահարույց հարցի լուծման համար և իսկապես առաջին բաց քայլ կատարել հայոց ազգային Սահմանադրության ստեղծման ճանապարհին:

— Անդրադառնանք, խնդրեմ, մյուս նորամուծություններին:

— Դրանք բազմաթիվ են, նշեմ միայն, իմ կարծիքով, ամենից կարևորները: Նախ ասեմ, որ կատարված բոլոր փոփոխությունները և արված լրացումները նպատակ են հետապնդել առավել խորը և բազմակողմանիորեն ամրագրել ժողովրդավարական կարգերի հիմունքները ու իրավական պետության սկզբունքները: Փորձեմ անդրադառնալ դրանցից մի քանիսին:

Միասնական նախագծում դրույթ է ամրագրված այն մասին, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում երաշխավորվում է օրենքի գերակայությունը» (հոդ. 6), որն իրավական պետության հիմնարար սկզբունքն է: Մարդը և քաղաքացին պետք է հպատակվեն բացառապես օրենքին և ցանկացած պետական մարմնի ու պաշտոնատար անձի լիազորությունները բխեն միայն օրենքից: Պաշտոնատար անձը, որը չի կարող ցույց տալ, թե որ օրենքից է ստացել իր լիազորությունը, իրավունք չունի որևէ բան պահանջել քաղաքացուց: Նախկին նախագծում ոչ միայն բացակայում էր այս դրույթը, այլև սահմանվել էր օրենսդրության մի չհիմնավորված նեղ շրջանակ (հոդ. 6): Արդյունքում օրենսդրական կարգավորումից դուրս էին մնացել հասարակական հարաբերությունների բազմաթիվ կարևոր խմբեր և տեսակներ: Այսպես, ըստ նախկին նախագծի, չէին կարող օրենքներ ընդունվել հանցագործությունների և մյուս իրավախախտումների ու դրանց համար պատիժների, քրեական և քաղաքացիական դատավարության, դատարանակազմության, դատավորների և դատախազների կարգավիճակի և նույնիսկ հանրապետության նախագահի, Ազգային ժողովի և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների մասին (նույն հոդվածը):

Ակնհայտ է, որ հանրապետությունում օրենսդրական դաշտի գրեթե բացակայության պայմաններում օրենքի բացառումը ինչ-որ դաշտից կամ զրկումը ինչպիսի բացասական հետևանքների կարող է հանգեցնել:

Այսօր, օգտվելով հենց օրենսդրական դաշտի բացակայությունից, առանձին պետական մարմիններ ու պաշտոնատար անձինք թույլ են տալիս աղօրինություններ և կամայականություններ: Կարծում ենք, որ օրենսդրական դատարկությունից է ծնունդ առել հասարակական կարգի պահպանությանը կոչված ներքին գործերի նախարարության դրսևորած տնտեսական, առևտրական, սահմանափակ, մշակութային, բարեգործական և այլ կարգի գործունեությունը, որ բոլորովին էլ իր գործը չէ և երբեմն հակառակ արդյունք է տալիս, Համբարձում Գալստյանի, Մանվել Եղիազարյանի, Վարդգես Պետրոսյանի և բազմաթիվ այլ սպանությունների և ահաբեկչության փորձերի բացահայտման դանդաղության պայմաններում:

Գործը հասել է այնտեղ, որ գործող Սահմանադրության պայմաններում (Հայկական ԽՍՀ Սահմանադրությունը գործում է այն մասով, որով չի հակասում Հայաստանի անկախության Հռչակագրին) գործադիր իշխանության հրամաններով և որոշումներով ստեղծվել է մի նոր ստվերային Սահմանադրություն, որի ուժով հորինվել են ոստիկանական ինչ-որ ստորաբաժանումներ իրենց իշխանության մարմիններով, իսկ տեղական իշխանության շրջանային և քաղաքային օղակները զրկվել իրենց օրինական Սահմանադրությամբ ամրագրված լիազորություններից: Քայլ առ քայլ ապօրինի հակասահմանադրական ճանապարհով պետության ներում ստեղծվում է մեկ ուրիշ պետություն:

Հենց նման քայլերի դեմ է ուղղված օրենքի գերակայության սկզբունքի սահմանադրական ամրագրումը: Հաշվի առնելով ստեղծված իրավիճակը, միասնական նախագծում ամրագրվել է հստակ դրույթ, համաձայն որի «Պետական մարմինները և պաշտոնատար անձինք իրավասու են կատարել միայն այնպիսի գործողություններ, որոնց իրականացման համար լիազորված են օրենսդրությամբ» (հոդ. 5):

Ի դեպ, նման ապօրինի գործողություններով հաճախ ոտնահարվում են քաղաքացիների սահմանադրական իրավունքները և ազատությունները: Ըստ որում, իրավախախտողները, որպես կանոն, իրենց նմանօրինակ ակտերը պահում են գաղտնի և չեն հրապարակում: Հաշվի առնելով այդ դրությունը, միասնական նախագծում հստակ դրույթ է ամրագրվել այն մասին, որ «Մարդու իրավունքներին, ազատություններին և պարտականություններին վերաբերող չհրապարակված իրավական ակտերն իրավաբանական ուժ չունեն»:

Ժողովրդավարական օրենսդրությունը հնարավոր չէ ստեղծել մեկ անգամից: Դրա համար տևական ժամանակ է պահանջվում, մինչդեռ ապօրինությունները պետք է կանխվեն անհապաղ, ուստի և միասնական նախագծում դրույթ ամրագրվեց այն մասին, որ «Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունն ունի բարձրագույն իրավաբանական ուժ, և նրա նորմերը օժտված են ուղղակի գործողությամբ» (հոդ. 6): Այդ նշանակում է, որ պետական մարմինների և պաշտոնատար անձանց ապօրինի գործողությունները կկանխվեն և կդատապարտվեն Սահմանադրության ընդունման պահից, առանց սպասելու համապատասխան օրենսդրության ստեղծմանը:

Շարունակությունը հաջորդ համարում

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

Եւրոպան մէջ կարծում էր, թե ինքը զերծ է աւելի այլ վայրերում զոհերի հանգեցնող ժամանակակից աղանդներից: Երբ 1993 թ. հրդեհից 80 մարդ զոհվեց Դեյվիդ Քորեշի աղանդից կամ Գվիանայում 1978 թ. 923 մարդ անձնատուան եղավ թունավորման միջոցով, իրենց հոգեւոր ուսուցիչ Ջիմ Ջոնսի հրամանով, եւրոպացի-

ՀՈԳԵԿԱՆ

Ինչու են աղանդները գրավում Եւրոպան

ները մտածեցին, թե դա իրենց չի վերաբերում եւ լոկ ամերիկացիների գործն է: 1986 թ. Ճշմարտության պաշտպանների եկեղեցու հետեւորդ 7 ճապոնացիների կամ Ֆիլիպինյան Մինդանաո կղզու 60 բնակիչների անձնասպանությունը հուզեց եւրոպացիներին, բայց տվյալ դեպքում եւս խոսքը «խորհրդավոր Ասիայի» մասին էր, որտեղ մահվան մասին այլ պատկերացումներ ունեն:

3. «Նոր դարաշրջանի» հետ կապված շարժեր ...

«Համաշխարհային մեծության» ...

ՀԱՄԱՌՈՏ

Նավթը ավելի հանգիստ է արձագանքում

ԼՈՆԴՈՆ, 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Պարսից ծոցում իրավիճակի նոր սրմանը համաշխարհային նավթային շուկան բավականին հանգիստ է արձագանքել: Լոնդոնում գները բարձրացան միայն 35 սենթով, այսինքն՝ բրենտ տիպի նավթի մեկ բարելի գինը հասավ 17,25 դոլլարի, իսկ Նյու Յորքում իջավ ավելի ցածր գնի՝ 16,65 դոլլարի: Չորս տարի անց նմանատիպ իրադարձություններն ավելի տագնապալի արձագանքի տեղիք էին տվել: 90 թվականի հոկտեմբերին բրենտի մեկ բարելի գինը հասավ 40 դոլլարի: Ներկայիս հանգստությունը բացատրվում է երկու գործոններով. նավթի անբավարարվածության ռիսկի բացակայություն եւ Քուվեյթի նոր բռնազավթման փոքր հավանականություն:

Ղարաբաղի հարց. Նոր եռակողմ հանդիպում Սան Ֆրանցիսկոյում

ՍԱՆ ՖՐԱՆՑԻՍԿՈ, 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Սան Ֆրանցիսկոյում սկսվել է Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի հասարակայնության ներկայացուցիչների հանդիպումը, որ նախաձեռնել է «Գլոբըլ» կազմակերպությունը: Նախորդ երկու հանդիպումները կայացել էին Իրվայնում եւ Շուշիում: Չի բացառվում, որ հաջորդ՝ չորրորդ հանդիպումն անցնի Բաքվում:

ԵՎՐԱԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Բացվեց Արեւելյան Եւրոպայում անկախ դատական համակարգի զարգացման գիտաժողովը

ՓԱՐԻԶ, 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եւրոպական 49 երկրների, այդ թվում ԱՊՀ հանրապետությունների, ինչպես նաեւ ԱՄՆ-ի սահմանադրական, գերագույն եւ այլ դատարանների ներկայացուցիչներ հավաքվել են Ստրասբուրգում քննարկելու Արեւելյան Եւրոպայի նոր ժողովրդավարական պետություններում անկախ եւ արդյունավետ դատական համակարգի ամրապնդման ուղիները:

Միջազգային գիտաժողովը կազմակերպվել է «Ժերար Ֆենիլի Ֆաունդեյշն» դեմոկրատիայի ուսումնասիրության ամերիկյան կենտրոնի, մարդու իրավունքների եւրոպական հանձնաժողովի եւ Եւրախորհրդարանի խորհրդարանական ժողովի կողմից: Գիտաժողովի մասնակից-

ների կիսնարկեն դատավորների անկախության ապահովման, դատավարություններում մարդու իրավունքների պաշտպանության, իշխանության այդ ճյուղերի հետ իրավասության բաժանման հարցեր, ինչպես նաեւ դատավորների վարքի կոդեքսը, նրանց նշանակման եւ լիազորությունների ժամկետի կարգը:

Ռուսաստանը գիտաժողովում կներկայացնեն սահմանադրական դատարանի անդամ Նիկոլայ Վիտրուկը եւ բարձրագույն արբիտրաժային դատարանի նախագահ Վենիամին Յակովլեւը: Ստրասբուրգ են ժամանել նաեւ Ադրբեջանի, Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների ու մերձբալթյան հանրապետությունների բարձրագույն դատական մարմինների ներկայացուցիչներ:

ԹԵԺ ԳՈՏԻ

Հարավսլավիայում ՄԱԿ-ի զորքերի առաքելությունը կարող է ձախողվել

ՓԱՐԻԶ, 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նախկին Հարավսլավիայում ՄԱԿ-ի «կապույտ սաղավարտների» առաքելությունը կարող է տապալվել մոտ ապագայում, գտնում է նախկին Հարավսլավիայում ՄԱԿ-ի ուժերի հրամանատար գեներալ Բերտրան դը Լապրեսը: Շարադրելով նրա տեսակետը, Փարիզի «Մոնդ» թերթը նշում է, որ ուժեղանում է բանակցային ճնշումը մահմեդական միջնատարածների եւ ՄԱԿ-ի ուժերի վրա: Իսկ Բոսնիայի կառավարական զորքերն օրեցօր ավելի ու ավելի շատ են հակասում նոր տարածքներ հետ նվաճելու, բերելով ՆԱՏՕ-ի աջակցությունն ստանալու հնարավորությունը: Բերտրան դը Լապրեսին մտահոգում է հենց ՆԱՏՕ-ի եւ հատկապես ամերիկացիների դիրքորոշումը, որոնք չեն ուզում հաշվի առնել հակամարտության գոտում ՄԱԿ-ի զինված ուժերի դժվարությունները:

Լրացավ ՄԱԿ-ի 49-րդ տարին

Հոկտեմբերի 24-ին լրացավ Միավորված ազգերի կազմակերպության 49-րդ տարին: 1945 թ. այդ օրը ուժի մեջ մտավ ՄԱԿ-ի կանոնադրությունը, որը 1944 թ. Դումբարտոն Օքսի խորհրդաժողովում մշակել են ԽՍՀՄ-ի, ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի ու Չինաստանի ներկայացուցիչները, եւ 1945 թ. հունիսի 26-ին ստորագրել ... կազմակերպության օր:

ՄԱԿ-ի 49-ամյակի առթիվ նրա գլխավոր քարտուղար Բուտրոս-Ղալին հոկտեմբերի 25-ին հանդես է եկել դիմումով, որտեղ արդի աշխարհի վիճակի գլխավոր գիծ համարել է «դեպքերի աճող փոխկապվածությունը»:

«Անում է այն բանի ըմբռնումը, որ խաղաղության զարգացման եւ ժողովրդավարության նպատակները համատեղ մեծ ջանքեր են պահանջում», հայտարարել է Բուտրոս-Ղալին:

«Ուենք եկել ժամանակն է կեսդար ... ՄԱԿ-ը օգտագործել որպես հիմնարար վերափոխումների շարժիչ ուժ, որոնք թույլ կտան մեր աշխարհը դարձնել բարգավաճ, առանց պատերազմների:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ե. Գայդար. Այդպես այլեւս շարունակել չի կարելի

Նիժնի Նովգորոդում գտնվող Պետական դումայի «Ռուսաստանի ընտրություն» խմբակցության ղեկավար Եգոր Գայդարը ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտարարել է. «Ռուսաստանի ներկայիս կառավարությունն ընթացիկ տարվա արդյունքն ըստ էության ...

ճգնաժամի տեմպը: Այդ պատճառով է, որ այնուամենայնիվ էկոնոմիկայում ձեռք բերված անտեղի կոռավ»:

«Այսուհետ նման տակտիկա շարունակել չի կարելի, ընդգծել է Եգոր Գայդարը: Ռուսաստանի տնտեսությունը անհրաժեշտ է համար-ճգնաժամի խիստ ճշման ստրատեգիա: «Ռուսաստանի ընտրության» խմբակցության ղեկավարը ...

ծել է Ռուսաստանի 1995 թվականի բյուջեի նախագիծը, սակայն ասել է, թե «էկոնոմիկայի առողջացման ճանապարհին արգելակող հանգամանքներ կարող են դառնալ ռազմական բարենորոգման բացակայությունը, ագրարային հատվածում բարեփոխումների դանդաղկոտությունը եւ աշխատավարձի պահպանման վիրխարի ծախսերը»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Կոմիտասի ժառանգության ուսումնասիրությունը վերջ չունի

Կոմիտասի ծննդյան 125-ամյակին նվիրված գիտական նստաշրջան

Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանում

Հոկտեմբերի 20-ին կայացած այս նստաշրջանը հրավիրել էին Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի Արվեստի ինստիտուտը, Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիան, Հայաստանի կոմպոզիտորների ու երաժշտագետների միությունը:

Նստաշրջանը բացեց Արվեստի ինստիտուտի տնօրեն Լևոն Հախվերդյանը:

Մոցարտ, Բայրոն, Պուշկին, Բեթհովեն, Լերմոնտով, Վարուժան, Տերյան, Թումանյան... ինչքա՞ն, ինչքան լուսավոր անուններ, որ ունեցան ողբերգական ճակատագիր՝ ստեղծագործությամբ իրենց ժողովրդին, համայն մարդկությանը երջանիկ դարձնելու համար:

Կոմիտասն այս շարքի մեջ է եզակի ճակատագրի անօրինակ ողբերգությամբ և ստեղծագործության ճակատագրի անօրինակ երջանկությամբ:

Լինել հարազատ ժողովրդի եղեռնի ականատեսը, կորցնել հոգեկան հավասարակշռությունը և ապա մինչև կյանքի վերջն անցկացնել Փարիզի հոգեբուժարանում, այն Փարիզի, որ Կլոդ Դեբյուսին հիացմունք էր հայտնել նրա երգչախմբի կատարումներով... կարո՞ղ է լինել ավելի դժնեա ճակատագիր:

Լինել իր ժողովրդի երգի հայտնաբերողը, նրա երաժշտական ոգու բարձրագույն արտահայտությունը, իր մեղեդիներով ապրել իր ժողովրդի մեջ ամեն օր, ամեն Աստծո օր՝ կարո՞ղ է լինել ստեղծագործական ավելի փառավոր ճակատագիր:

Այս հակադրության մեջ է ամբողջ Կոմիտասը:

Կոմիտասի հիշատակի հավերժացման համար շատ բան է արվել նրա անունով մի մեծ դղյակ, պետական կոնսերվատորիան, հայոց

նշանավոր կլարտեսը, մեծ հուշարձաններ Երևանում և Էջմիածնում... Այս ամենին հակառակ, չի արված առավել կարևորը. դեռևս չի ավարտված նրա երկերի լիակատար, 20 հատորանոց ժողովածուի հրատարակությունը, որ Դերենիկ Դեմիրճյանի նախաձեռնությամբ սկսվել էր դեռևս 1927-ից. դրա իրագործումը մեր սերնդի պարտքն է: Մինչև վերջ չի հետազոտվել նրա փիլիսոփայի և բազմածալ ստեղծագործական ժառանգությունը:

Կայացած գիտական նստաշրջանը եղավ ... և

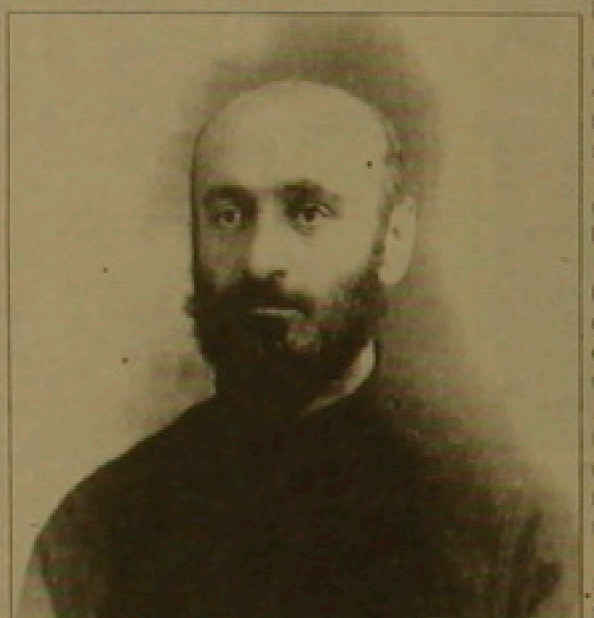

հաստատումն այն իրողության, թե մենք ի՞նչ ընտիր երաժշտագետներ ունենք և նրանք ինչպիսի՞ սրբազան երկյուղածությամբ ու իմացությամբ պատրաստ են ծալ առ ծալ բացահայտելու Կոմիտասի բազմաշերտ ստեղծագործական ժառանգությունը:

Ութ զեկուցում տրվեց այդ օրը, այնքան լրջախոհ ու մտածված, որ արժե դրանք թվարկել մի առ մի, առավել ևս, որ դրանք պատկերացում կտան, թե ինչի մասին է խոսք բացվել այդ օրը:

Պրոֆեսոր Մարգարիտ Հարությունյան. «Կոմիտասը ազգայինի և այլազգայինի աղերսների մարմնավորող»:

Արվեստագիտության թեկնածու Աննա Արևշատյան. «Կոմիտասը որպես հայ հոգևոր երգարվեստի ուսումնասիրող»:

Պրոֆեսոր Արտաշ Սարյան. «Կոմիտասի ժառանգության ակադեմիական հրատարակության խմբագրական սկզբունքները»:

Արվեստագիտության թեկնածու Գևորգ Գյոդակյան. «Հայր մեր» ստեղծական ալորքի տարբերակները «Պատարագում»:

Պրոֆեսոր Ալինա Փահլևանյան. «Մասնա ծռերի» կոմիտասյան գրառումները»:

Արվեստագիտության թեկնածու Կարինե Խուդաբաշյան. «Կարոս խաչ» վիպերգի կրոնա-առասպելական արմատները»:

Արվեստագիտության թեկնածու Անահիտ Բաղդասարյան. «Փոխներթափանց երգեցողությունը հայ գեղջուկ երգերում»:

Պրոֆեսոր Ցիցիլիա Բրուտյան. «Կոմիտասագիտության զարգացման հանգրվանային նոր խնդիրները»:

Շատ հանդեսներ ու հավաքույթներ են եղել Կոմիտասի ծննդյան 125-ամյակի առիթով ու դեռ կլինեն: Բայց այս նստաշրջանն իր գիտական բնույթով և բազմակողմանի արժարժումներով առանձնանում է բոլորից. ցույց տալով, որ ինչքան էլ շատ գրեր ու հոդվածներ են հրատարակվել, Կոմիտասի մեծահարուստ ժառանգության ուսումնասիրությունը վերջ չունի:

23 նոյեմբեր, 1994

ԿԻՆՈՓԱՌԱՏՈՆ

Չարմանավորներն միակարծիք ժյուրին

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Արդեն մեկ շաբաթ Կինոյի տանը ընթացող երիտասարդ կինոգործիչների «Առաջին ֆիլմ» կինոփառատոնի մրցանակաբաշխությունը կայացավ հոկտեմբերի 21-ին: Ցուցադրված ավելի քան 25 ֆիլմերից վավերագրող Ռուբեն Գևորգյանցի ղեկավարած և կինոգետ Դավիթ Մուրադյանի, ՀՀ հեռուստատեսության միջազգային կապերի տնօրենության գլխավոր տնօրեն Կարեն Դանիելյանի, սցենարիստ Արմեն Վարդանյանի և կինոօպերատոր Լևոն Արույանցի անդամությամբ ժյուրին մրցանակներ շնորհեց հետևյալ ֆիլմերին. ռեժիսորական լավագույն աշխատանքի համար «Միջանցք» ֆիլմի ռեժիսոր Ներսես Ներսիսյանին, «Լավագույն ֆիլմ» մրցանակը շնորհվեց Ավագ Սահակյանի «Լաբիրինթոս» ֆիլմին, ժամանակի կերպարը կինոլեզվով մարմնավորելու համար Հրայր Մելքումյանի «Շերտ» ֆիլմին, «Գեղարվեստական արտահայտչականության» մրցանակը Անահիտ Շիրինյանի «Թիթեռնիկների ժամանակը» ֆիլմին, «Ստեղծագործական որոնում» մրցանակը տրվեց «Ցնորք» ֆիլմի ռեժիսոր Գասպար Տերտերյանին:

Այնուհետև հանձնվեցին հասարակական կազմակերպությունների կողմից սահմանված մրցանակները: Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների «Ռեգո» մրցանակը տրվեց Գագիկ Հարությունյանի «Տեսող» ֆիլմին: Հովիկ Գալստյանի «Ես հասարակվում եմ մտաբերել» ֆիլմին շնորհվեց «Բռավո մեզրգին» բերքի մրցանակը, Հայաստանի Թեյնյան միության կողմից սահմանված «Պոետիկ էկրան» մրցանակը հանձնվեց Զարեհ Ենգնավորյանի «Թագավորած բագավորող» ֆիլմին, «Կամք» բարեգործական հիմնադրամը երիտասարդական ստեղծագործողներին միավորելու և ներկայացնելու համար իր «Կամք» մրցանակը շնորհեց Արթուր Թումասյանին և Արամ Եղիազարյանին: ՀՀ հեռուստառադիոընկերության «Ստեղծագործական հեռանկար» մրցանակը հանձնվեց Դավիթ Դովլաթյանին:

«Ինձ շատ է ոգևորում այս ամենը: Ես շատ ուրախ եմ, որ երիտասարդները աշխատում են այս ծանր պայմաններում: Ժյուրին երիտասարդ կինոգործիչների աշխատանքները գնահատելու համար ձգտել էր 10 բալանոց սիստեմ: Մենք բարձր կինք գնահատում և անկեղծ ասեմ, որ նույնիսկ չկինեցինք ուելիցն ֆիլմի համար, որովհետև բոլորս նույն գնահատականներն էինք դրել», «Փաստ»-ի թղթակցի հետ զրույցի ընթացքում նշեց նախագահ Ռուբեն Գևորգյանցը: Նա հայտնեց, որ ժյուրին գնահատելիս հաշվի է առել բոլոր այն պայմանները, որոնց առկայությամբ աշխատել են երիտասարդները:

ՎԻԵՆՆԱ

«Բազմավէպին» նվիրված գիտաժողով

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Օրերս Իտալիայի Վենետիկ քաղաքից Երևան վերադարձավ տեսաձայնասարանի դասախոս, արվեստաբան լրագրող Լևոն Լաճիկյանը, որը Սուրբ Ղազարի Մխիթարյան միաբանության կողմից հրավիրվել էր բանախոսելու «Բազմավէպ» հանդեսի 150-ամյակին նվիրված հոբելյանական միջազգային գիտաժողովում: Վերջինիս, բացի Մխիթարյան հայրերից իրենց մասնակցությունն էին բերել նաև նշանավոր արվեստաբաններ ու հայագետներ աշխարհի տարբեր երկրներից՝ ԱՄՆ, Ռումինիա, Սիրիա, Լիբանան և այլն: Հայաստանցի երիտասարդ գիտնականի ներկայացրած զեկուցման թեման էր «Խաչատուր Էրզրումեցու դերը Մխիթարյան միաբանության Վենետիկում հաստատվելու հարցում»: Այս, ինչպես և գիտաժողովին ընթերցված մյուս զեկուցումները որոշվեց տպագրել հիշյալ հոբելյանին նվիրված առանձին հատորում: Եռօրյա գիտաժողովի փակման հանդիսությանը Ս. Ղազար կղզու մայրավանքում ելույթ ունեցավ աշխարհահռչակ երգեհոնահար Պերճ ժամկոչյանը, իսկ «Ստեփան Ուրալյան» սրահում բացվեց հայ մամուլի ճոխ ցուցահանդես: «Այդ օրերին լույս տեսած «Բազմավէպի» բացառիկ թիվը մեկ անգամ ևս վկայում է, որ շնայած իր մեկուկեսդարյա պատկառելի տարիքին, հայ լրագրության նահապետը շարունակում է մնալ հայագիտության առաջատար դիրքերում», նշեց պրն Լաճիկյանը:

ԵՐԵՎԱՆ

«Բռավո Արմենիան» զուգեց իր վարագույրը

«Բարեկամություն» խումբը կարծես միտք չունի հայրենիք վերադառնալ

ՀՀ մշակույթի նախարարությունում երեկ կայացած ասուլիսը կարելի է բնորոշել որպես «դե ֆակտո»: Նախարար Հակոբ Մովսեսը չմերժեց այս բնորոշումը, իհարկե հանգամանորեն ներկայացնելով սեպտեմբերի 7-ից հոկտեմբերի 3-ը Լոս Անջելեսում կայացած «Բռավո Արմենիա» հայկական փառատոնը և այն համարելով տարվա մշակութային կարևորագույն երեք միջոցառումներից մեկը (գերմանական մշակութային շաբաթների և Բոխումում կայանալիք ցուցահանդեսի հետ): Նա նշեց նաև, որ փառատոնը լուծել է իր առջև դրված խնդիրները՝ անկախության տարեդարձի նշում ամերիկահայության հետ և շնորհակալական տուրք ԱՄՆ-ին, 88-ից ի վեր Հայաստանին ցուցաբերած մարդասիրական օգնության համար:

Փառատոնին մասնակցել են Ռուբեն Մաթևոսյանի «Աստղեր» համույթը, Արթուր Գրիգորյանի էստրադային երգի թատրոնը, մանկական «Զորավար Անդրանիկ» և «Հայկական զարդանախշեր» համույթները, «Բարեկամություն» պարի խումբը: Փառատոնի շրջանակներում նշվել են Կոմիտասի և Թումանյանի ծննդյան 125-ամյա հոբելյանները: Փառատոնի համերգահանդեսը տեղի է ունեցել «Շռայն» համերգասրահում, որ Հայաստանը մինչ այդ ներկայություն չի ունեցել (այս սրահում են շնորհվում Օսկարի մրցանակները): 13 համերգներում «Բռավո Արմենիան» ունեցել է 15 հազար հանդիսատես: Հեղինակային երեկոներ են ունեցել Գևորգ Էմինը, Էդվարդ Միրզոյանը և Արմեն Շեկոյանը: Փառատոնից անմիջապես հետո Տիգրան Մանսուրյանը և օպերային թատրոնի մեներգիչ Կարեն Միրզոյանը մեկնել են Փարիզ մասնակցելու ՀՀ և Ֆրանսիայի մշակույթի նախարարությունների համանախագահությամբ անցկացվող հանդիսություններին, որոնք նվիրված են Կոմիտասի ծննդյան 125-րդ տարեդարձին: Ռուբեն Մաթևոսյանի խումբը մեկնել է Կանադա՝ հյուրախաղերի, և վերադարձել է անցյալ շաբաթ: «Բարեկամություն» պարի խումբը դեռևս շարունակում է իր ելույթները ԱՄՆ-ում, և ինչպես վկայակոչելով «Նոր օր» մի հրապարակում նշեց «Ազատություն» ռադիոկայանը, հայրենիք վերադառնալու միտք չունի: Մշակույթի նախարարը հերքեց այս լուրը. «Պայմանագիրը լրանալուն պես նրանք կվերադառնան»:

Ասուլիսին մասնակցում էին նաև փառատոնին մասնակցած մշակույթի գործիչներից Գևորգ Էմինը, Հովհաննես Չեքիջյանը, Տիգրան Մանսուրյանը, մշակույթի փոխնախարար Ստեփան Լոսիկյանը, հեռուստառադիոպետհեռարձակության պետի տեղակալ Էդվարդ Միլիտոնյանը: Տիգրան Մանսուրյանը հայտնեց, որ փառատոնը մեծ խանդավառություն առաջացրեց ոչ միայն ամերիկահայ, այլև մյուս հայ գաղթօջախներում, որոնց մամուլն անմիջապես արձագանքեց Գլենդեյլի հայկական փառատոնային իրադարձություններին: Իհարկե, նա թվարկումների մեջ չնշեց Հայաստանի մամուլի մասին, որն այս դեպքում հայտնվել էր դեղնի բնութագրին բացարձակ անտեղյակության մեջ: Փառատոնի 140 հոգանոց պատվիրակության կազմում գեթ մեկ լրագրող չընդգրկելը նախարարը պատճառաբանեց տեխնիկական խնդիրներով: Գուցե տեխնիկական էր և ա՞յն խնդիրը, որ լրագրողները նույն ժամին «Ազգի» խմբագրատանը տեղի ունեցող ասուլիսը լրագրողի անձի պաշտպանության հարցերի առիթով, ապահովել էին մի քանի տասնյակի ներկայությամբ, իսկ «Բռավո Արմենիայի» առիթով հրավիրված ասուլիսը 4 հոգու ներկայությամբ: Զղջում է մտածել, որ մամուլը Հայաստանում դրոֆեսիոնալ է դառնում, իսկ «դե ֆակտո» անդրադարձը ոչ այնքան նախընտրելի:

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՇԻՐԻՄ

Արտաշես Հովնանյան

Հոկտեմբերի 19-ին Գլենդեյլում (Լոս Անջելես) վախճանվեց 72 ամյա գեղանկարիչ Արտաշես Հովնանյանը: Ծնվել է 1922-ին, Սոլիսակի շրջանի Ծաղկավեն գյուղում: Մասնագիտական կրթությունն ստացել է Երևանի Թերլեմեզյան գեղարվեստի ուսումնարանում, ապա՝ գեղարվեստաթատերական ինստիտուտում: Տիրապետում էր գեղանկարի ինքնատիպ ու յուրահատուկ ոճի՝ ի սկզբանե վարպետներ ունենալով Հակոբ Կոջոյանին ու Մարտիրոս Սարյանին: Նաև խոհական բանաստեղծ: 1968 թ. Երևանի նրա անհատական ցուցահանդեսը մեծ հայտնություն էր արվեստասերների համար: 1988-ի երկրաշարժի ժամանակ նա բնակվում էր Սոլիսակում և դասավանդում էր տեղի դպրոցում՝ լինելով Երևանի մանկավարժական ինստիտուտի պրոֆեսոր: Որոշ ժամանակ վշտակների տակ մնալը հիմնովին խաթարել էր Հովնանյանի առողջական վիճակը, որն աստիճանաբար վատացել էր 1991-ին ԱՄՆ՝ որդու մոտ, բնակության տեղափոխվելուց հետո ևս: Լոս Անջելեսում Հովնանյանը չէր նկարում, չնայած ցուցահանդես ունեցավ: Արտաշես Հովնանյանի կորստով հայ գեղանկարչությունը նույնպես մեծ կորուստ ունեցավ:

Հակոբ Կարապենց

Հոկտեմբերի 20-ին Բոստոնում վախճանվեց Հակոբ Կարապենցը՝ արձակագիր, հրապարակախոս, որը երկար տարիներ վարել է «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի հայկական բաժինը: Հակոբ Կարապենցը (Կարապետյան) ծնվել է 1925-ին, Թավրիզում: Ավարտել է Կանզաս Սիթիի և Կոլումբիայի համալսարանները: Նրա առաջին պատմվածքը լույս է տեսել 1946 թ., «Ալիք» օրաթերթում, 1970 թ. «Անծանոթ հոգիներ», 1972-ին «Կարապետի դուստրը», 1975-ին «Նոր աշխարհի հին սերմնացանները», 1981-ին «Միջնադարը», 1983-ին «Աղամի գիրը», 1986-ին «Ամերիկյան շուրջպարը», 1988-ին «Անկատարը»: Հակոբ Կարապենցի ստեղծագործությունը մեկ անգամ է հրատարակվել հայրենիքում. «Ամերիկյան շուրջպար» պատմվածքը (1994 թ): Մշակույթի անվանի գործչի աճյունը հողին հանձնվեց երեկ:

«ԱՐՄԵՆԻԱ» ՀՅՈՒՐԱՆՈՑ

Լավագույն խորհրդանիշի մրցութային աշխատանքները, ինչպես նաև հյուրանոցի բիզնես-կենտրոնում աշխատելու դիմումները ընդունվում են մինչև 1994 թ. հոկտեմբերի 28-ը

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

ՈՒԵՖԱ-ի գումարներն ազգային ֆեդերացիաներին

Հայաստանինն՝ էլ բաժին հասավ

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ՈՒԵՖԱ-ի վերջին բյուլետենից տեղեկանում ենք, որ 1993-94 թթ. մրցաշրջանում գոյացած 62.236 մլն. շվեյցարական ֆրանկը ֆուտբոլի եվրոպական ասոցիացիան բաշխել է ՈՒԵՖԱ-ի անդամ բոլոր երկրների ազգային ֆեդերացիաներին եւ այն ակումբներին, որոնք տվյալ մրցաշրջանում մասնակցել են Եվրոպայի ակումբային մրցաշարերին:

6 մլն. 720 հազար շվեյցարական ֆրանկը հավասարապես բաժանվել է 48 երկրների ազգային ֆեդերացիաների միջեւ: Յուրաքանչյուրը, նույնիսկ ՈՒԵՖԱ-ին նոր անդամագրված այն երկրները, որոնց թիմերը չեն մասնակցել 1993-94 թթ. եվրոպական ակումբային մրցաշարերին, նույն թվում եւ Հայաստանի ֆեդերացիան, ստացել է 140 հազար շվեյցարական ֆրանկ: 1994-95 թթ. մրցաշրջանի համար, որն ընթացքի մեջ է, ֆեդերացիաները կստանան 150.000 շվեյցարական ֆրանկ: Այն երկրները, որոնց թիմերը մասնակցել են ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի կամ գավաթակիրների գավաթի խաղարկությանը եւ դուրս են մնացել ընտրական փուլից, յուրաքանչյուրի համար պետք է ստանան լրացուցիչ 64000 շվեյցարական ֆրանկ:

Երեւանի «Արարատը», ինչպես հայտնի է, այս տարի մասնակցեց ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությանը, որը ընթանում է 1994-95 թթ. մրցաշրջանի մեջ: Դա նշանակում, որ մեր թիմը գալիք տարի, մրցաշրջանի ամփոփումից հետո կստանա 64 հազար ֆրանկ: Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարին մասնակցած եւ նախնական փուլում դուրս մնացած յուրաքանչյուր թիմ ստանալու է 84000 ֆրանկ: Եվրոպական մրցաշարերում եզրափակիչ շառավղով թիմերի համար գումարներն այլ են:

Ազգային ֆեդերացիաներին եւ ակումբներին հատկացված գումարների ՈՒԵՖԱ-ի հրապարակած ցանկը.			
Երկրներ	շվ. ֆրանկ	Իսլանդիա	500.000
Ալբանիա	288.000	Իսրայել	500.000
Գերմանիա	268.000	Իտալիա	268.000
Անգլիա	436.000	Լատվիա	372.000
Հայաստան	140.000	Լիխտենշտեյն	268.000
Ավստրիա	500.000	Լիտվա	372.000
Ադրբեջան	140.000	Լյուքսեմբուրգ	352.000
Բելգիա	460.000	Մալթա	436.000
Բելառուս	288.000	Մոլդովա	224.000
Բուլղարիա	564.000	Նորվեգիա	564.000
Կիպրոս	480.000	Հոլանդիա	500.000
Խորվաթիա	372.000	Ուելս	288.000
Դանիա	500.000	Լեհաստան	372.000
Շոտլանդիա	608.000	Պորտուգալիա	204.000
Իսպանիա	396.000	Իռլանդիա	500.000
Էստոնիա	288.000	Չեխիա	564.000
Ֆինլանդիա	500.000	Ռումինիա	628.000
Ֆրանսիա	268.000	Ռուսաստան	396.000
Վրաստան	140.000	Սան Մարինո	140.000
Հունաստան	480.000	Սլովակիա	268.000
Հունգարիա	480.000	Սլովենիա	416.000
Ֆար. կղզիներ	352.000	Շվեդիա	480.000
Հյուս. Իռլանդիա	436.000	Շվեյցարիա	628.000
		Թուրքիա	460.000
		Ուկրաինա	416.000
		Հարավսլավիա	140.000

ԱԶԳԱՅԻՆ

Նետաձիգների ռեկորդները նավասարդյան խաղերում

Ավարտվեց նավասարդյան խաղերի ծրագրով անցկացվող նետաձգության առաջնությունը: Անհատական մրցումներում բարձր արդյունքներ ցույց տվեց «Հայկական ավիաուղիներ» կազմակերպության աշխատակից, սպորտի վարպետ Անդրանիկ Շահնազարյանը: 1989 թ. Դուշանբեում անցկացված մրցումներում 90 մետր տարածությունում նա վաստակել էր 300 միավոր: Այդ արդյունքը, որպես հանրապետական ռեկորդ պահպանվում էր մինչեւ այժմ: Սակայն այստեղ նա գերազանցեց իր իսկ ռեկորդը, ցույց տալով 303 միավոր: Մի քանի օր առաջ Երեւանում անցկացված «Հայկի նետ» մրցումներում նա «Մ-1» վարժությունում սահմանել էր հանրապետության նոր ռեկորդ՝ 1273 միավոր: Այստեղ Անդրանիկը 10 միավորով գերազանցեց նաեւ այդ ցուցանիշը: Տարօրինակ է, որ այդ արդյունքները, որոնք գերազանցում են միջազգային կարգի սպորտի վարպետի նորման, չեն ճանաչվում եւ իրավունք չեն վերապահում նրան միջազգային կարգի վարպետի կոչում ստանալու, քանզի դրանք չեն սահմանվել օլիմպիական խաղերում, կամ էլ միջազգային մրցումներում: Իսկ դրանց մասնակցելու հնարավորությունը չունենալու պատճառով մեր նետաձիգները զրկվում են իրենց կարողությունները միջազգային մրցասպարեզներում դրսեւորելու հնարավորությունից: Սա հարց է, որի լուծման համար պետք է ձեռնամուխ լինի ինչպես նետաձգության ֆեդերացիան, այնպես էլ մարզական մյուս կազմակերպությունները: Նետաձիգների մրցությունում հաջող ելույթներ ունեցան եւ իրենց իսկ նախկին արդյունքները բարելավեցին Արթուր Բոլչինյանը, Արա Ներսիսյանը, աղջիկներից Մարինա Սահինյանը: Թիմային մրցապայքարում հաղթանակ տարան Շահումյանի շրջանի նետաձիգները, իրենցից հետ թողնելով Շենգավիթի եւ Էրեբունու շրջանների ներկայացուցիչներին: Նետաձիգների մրցումների հաջող կազմակերպման գործում իր ներդրումն ունեցավ մարզական կոչիկների ֆաբրիկայի կոլեկտիվը, որ ստանձնել էր նրանց հովանավորությունը (տնօրեն Վլադիմիր Առաքելյան): Նավասարդյան խաղերի ծրագրով անցկացված սուսերամարտի մրցումներում թիմային հաղթանակով առաջնությունը նվաճեցին Շենգավիթի շրջանի մարզիկները:

Մարզական խաղերում ամենից շատ հաղթանակներ տարան Էրեբունու շրջանի պատանիները:

Դ. Գ.

ՍԵՂԱՆԻ ԹԵՆԻՍ

Ամենակարեւորը միջազգային շփումներն են

ՏԱԹՈ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ,
Բեյրութ-Երեւան

1976-77 թվերին Երեւանի «Դինամո» մարզադահլիճում հայտնվեց մի պատանյակ, որը մարզիչ Յուրի Ղազարյանի կանխագուշակությամբ դառնալու էր «մեծ խաղացող»: Անցան տարիներ, եւ Բագրատ Ճգմալյանը՝ ծնված 1966 թ., բազմիցս դարձավ Հայաստանի, ԽՍՀՄ-ի, Եվրոպայի պատանիների ու մեծահասակների չեմպիոն եւ մեդալակիր: Մի քանի օր առաջ նա մի անգամ եւս նվաճեց հանրապետության լավագույն սեղանի թենիսիստի տիտղոսը: Ավարտական մրցմանը նա սար հուժկակողական խաղաոճով հաղթեց (3-1) Հայկ Մնացականյանին: «Դինամո» մարզադահլիճում հանդիպեցի հին օրերի բարեկամ ու խաղընկեր Բագրատ Ճգմալյանին եւ երիտասարդ տաղանդավոր թենիսիստ Հայկ Մնացականյանին:

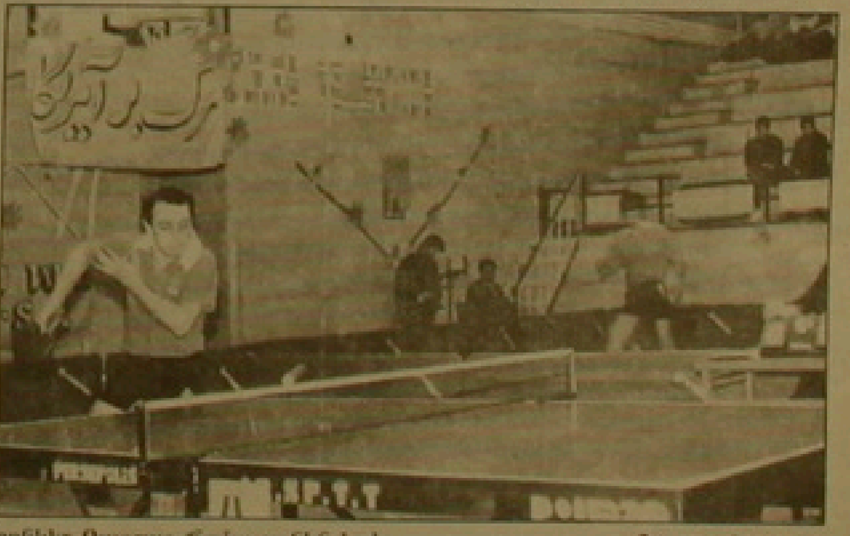

Բագրատ Ճգմալյան

– Վերհիշենք նվաճումները:

Բ. Ճգմալյան – Հայաստանի փոքրերի չեմպիոն եմ եղել 1979, 1980, 1981, 1982, 1984 թվերին: Մեծահասակների առաջին ուսկեի տիտղոսը նվաճել եմ 1984, 1985, 1987, 1994 թվերին: Ինձ հաջողվել է նվաճել Խ. Միության պատանիների չեմպիոնի կոչումը (1982 թ.): 1984-ին գրավել եմ 2-րդ տեղը: 1985 թ. դարձել եմ Խ. Միության երիտասարդների չեմպիոն: Որպես Հայաստանի հավաքականի անդամ դարձել եմ ԽՍՀՄ ժողովուրդների սպարտակիադայի ոսկե մեդալակիր (1983 թ.): 1982-ին Եվրոպայի պատանիների չեմպիոնատում նվաճել եմ երկու բրոնզե մեդալ ոսկե [illegible] [illegible]: Մասնակցել եմ 1993-ին Գյոթեբորգում կայացած աշխարհի առաջնությանը եւ 1994-ի Եվրոպայի առաջնությանը (Բիրմինգհեմ): Անհատական մրցումներում ճաշ ունել եմ պարտության դառնությունը նշանավոր թենիսիստներ Բրունո Գարբերայից (Բելգիա) ու Դրագուտին Շուրբեկից (Խորվաթիա): Իրանի համահայկական խաղերում գրավել եմ առաջին տեղը:

Մտադիր եմ մասնակցել 1995 թ. Չինաստանում կայանալիք աշխարհի առաջնությանը:

Հայկ Մնացականյան – Մարզվել եմ մարզիչներ Յուրի Ղազարյանի ու Գագիկ Զաքարյանի մոտ: Այժմ պարապում եմ Վիգեն Ոսկանյանի մոտ: Դարձել եմ 1988-89 թթ. Հայաստանի պատանիների չեմպիոն, իսկ անցյալ տարի 2-րդ տեղն եմ գրավել: Առաջին անգամ մասնակցեցի Հայաստանի մեծահասակների ավարտական խաղին:

– Ինչպիսի՞ն կլինի Հայաստանի սեղանի թենիսի ճակատագիրը:

Ճգմալյան – Մեծ դժվարություններ է ապրում: Հարկավոր է պատրաստել պայմաններ, սեղմել: Առայժմ դա անկարելի է Հայաստանի տնտեսական ճգնաժամի պատճառով:

Սպորտը զարգացնելու համար ֆինանսավորում է պետք: Այն ընկած է հովանավորների ճմահաճության վրա: Ամբողջ տարին միայն Եվրոպայի կամ աշխարհի առաջնությամ մեկական անգամ խաղալով մեծ առաջ չես ընկնի...

Մնացականյան – Փաստորեն խաղացողներս մեծ զոհողություններով ենք մարզավիճակ պահպանում: Լուրջ օգնության կարիք ենք զգում: Ամենից կարեւոր [illegible] [illegible] թենիսի [illegible] [illegible]ազգային շրջանակների հետ շփման անհրաժեշտությունն է: Առայժմ խոստումներից զատ, ոչինչ չի եղել:

Շնորհավորելով մեր տղերին իրենց ցուցաբերած խաղային մակարդակի ու մարզական հաղթանակի համար, ցանկանում ենք նրանց կամք, համբերություն եւ նորանոր հաղթանակներ:

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶՈՒԹՅՈՒՆ

Աշխարհի առաջնությունը Հայաստանի մասնակցությամբ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌՈՒՇԱՅԱՆ,
Անդամ, Ֆրանսիա

Փարիզի «Բերսի» սպորտային խորոր համալիրում տեղի ունեցած ռիթմիկ մարմնամարզության աշխարհի առաջնությանը մասնակցում էին 29 երկրների հավաքականներ, որոնց թվում էր նաեւ Հայաստանի ընտրանին: Ճիշտ է, մեր հայրենակից աղջիկները գրավեցին վերջին 29-րդ տեղը, վաստակելով 32.900 միավոր, ընդ որում իրենցից առաջ թողնելով նաեւ Ադրբեջանի հավաքականին, որը 33, 975 միավորով գրավեց նախավերջին տեղը, սակայն ինչպես ժամանակակից օլիմպիական խաղերի հիմնադիր Պիեռ դե Կուբերտենն էր ասում՝ կարեւորը մասնակցելն է: Եւ պետք է «բռավո» ասենք Հայաստանի աղջիկներին, որոնք հանրապետության եռագույնը ներկայացրեցին միջազգային խոշոր մրցաշարում:

Մինչեւ վերջին ժամանակներս այս մարզաձեւը արեւելյան երկրների հաստատես նախկին սոցիալիստական պետությունների եւ առաջին հերթին, Խորհրդային Միության ու Բուլղարիայի «սեփականությունն» էր: Ինչպես եւ ենթադրվում էր, Ռուսաստանի հավաքականն ընդհանուր հաշվարկով գրավեց առաջին տեղը: Բայց վերջին տարիներին այս գեղեցիկ մարզաձեւով տարվել են զբաղվել նաեւ Արեւմտյան Եվրոպայի եւ աշխարհի շատ երկրներ, ինչպես Իսպանիան, որի հավաքականն աշխարհի առաջնությունում գրավեց երկրորդ տեղը, առաջ անցնելով Բուլղարիայի եւ Բելառուսի ուժեղ թիմերից: Փարիզում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնությունում հանդիսականների ուշադրությունը գրավեցին երկու փառ աստղեր՝ ուկրաինացի եկատերինա Սերեբրյանսկայան եւ բուլղարուհի Մարիա Պետրովան: Հաջողությունն ուղեկցեց Սերեբրյանսկայային,

որը նվաճեց չորս ոսկե մեդալ: Ցավոք, ինչպես գեղասահքում, ռիթմիկ մարմնամարզությունում էլ որոշ դժվարություններ կան կապված մրցավարության հետ: Ամենեւին պատահական չէ, որ երբեմն մարզիկներին տրված մրցավարների գնահատականների տարբերությունը զարմանալիորեն շատ մեծ է լինում: Ինչեւէ, թվում է գնալով այս մարզաձեւը լայն ճանաչում կստանա եւ կտարածվի աշխարհով մեկ: Ու լավ է, որ Հայաստանն այսօրվանից մասնակցում է նույնիսկ աշխարհի առաջնություններին: Ավելորդ չէ նշել, որ ռիթմիկ մարմնամարզությունն արդեն ընդգրկվել է 1996 թ. Ատլանտայում կայանալիք օլիմպիական խաղերի ծրագրում:

22 ԳԱՎԱԹ

Գավաթը վիճարկեցին սուսերամարտիկները

Սուսերամարտը մեր հանրապետությունում լավ ավանդույթներ ունեցող մարզաձեւերից է: Համախմբելի անցկացվող մրցումները օգնում են մարզաձեւը մասսայական դարձնել, որը եւ հնարավորություն է տալիս ի հայտ բերել երիտասարդ, խոստումնալից սուսերամարտիկների: Գավաթի խաղարկությունը մեծապես նպաստեց այդ գործին:

Ճկասուսեր մրցաձեւում աղջիկներից գավաթակիր դարձավ Նորագավիթի սուսերամարտի մասնագիտացված մարզադպրոցի սան Ռուզաննա Կարապետյանը, տղաներից Հրայր Ռոբինյանը:

Թրասուսերակիրների մրցապայքարում հաջող ելույթ ունեցավ Սամվել Բաղդալյանը: Խողասուսերում հաղթողին որոշելու համար պայքարում էին 20 մարզիկներ: Հաղթանակ տարավ Անդրանիկ Առաքելյանը: Աղջիկներից գավաթակիր դարձավ Ինեսա Դանիելյանը:

ԳԵՐԱՍԻՄ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ

ԻՐԱՆ

Կանայք վերստին իրավունք ստացան

15 [illegible] արգելափակումից հետո Իրանում գեղեցիկ սեռի ներկայացուցիչները նորից իրավունք ստացան նստելու ֆուտբոլի մարզադաշտեր:

digitised by A.R.A.R.@

AEROFLOT

Հոկտեմբերի 31-ից Ռուսաստանի **«Աէրոֆլոտ-ռուսաստանյան միջազգային ավիաուղիներ»** ազգային ավիաընկերությունը սկսում է

Մոսկվա (Շերեմետևո-1)-Երևան և Երևան-Մոսկվա

կանոնավոր չվերթեր **ИЛ-62М** ինքնաթիռով:

Չվերթերը տեղի կունենան շաբաթական երկու անգամ՝ **երկուշաբթի և ուրբաթ օրերին:**

Թռիչքը Մոսկվայից՝ 11.40, ժամանումը Երևան՝ 14.10
Թռիչքը Երևանից՝ 16.00, ժամանումը Մոսկվա՝ 18.40

ժամանակը՝ մոսկովյան:

Ինքնաթիռում նախատեսվում է սպասարկման երեք կարգ՝ *տնտեսական, բիզնես և առաջին:*
Ավիատոմսերի գները այդեն գործող չվերթերի գներից խիստ չեն տարբերվում:

Տոմսերը կարելի է ձեռք բերել հետևյալ հասցեներով.

ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

Սայաթի փ., 22, Գլխավոր փոստատան շենք, Աէրոֆլոտի գործակալություն, հեռ. 532131, 223580:

ՄՈՍԿՎԱՅՈՒՄ

- Ֆրունզենսկայա նաբերեժնայա 4, Աէրոֆլոտի գործակալություն, մետրո «Պարկ կուլտուրի»,
- Դոբրինինսկայա փ., (Կորովիյ վալ), 7, Աէրոֆլոտի գործակալություն, մետրո «Դոբրինինսկայա» կամ «Օկտյաբրսկայա»,
- Լենինգրադյան պող., 37, Քաղաքային օդակայան, «Աէրոկոմպլեքս» գործակալություն, հեռ. 1556419, մետրո «Դինամո» կամ «Աէրոպորտ»,
- Կրասինի փ., 14, «Ֆրայտ» գործակալություն, հեռ. 2540922, 2548607,
- Իզմայլովսկի վալ փ., 30, «Ռինգ» գործակալություն, հեռ. 9630351, մետրո «Սեմյոնովսկայա»,
- Գերցենի փ., 19, «Վոյաժ» գործակալություն, հեռ. 2032137,
- Բոլշոյ կոմսոմոլսկի պող.,8/7, հեռ. 2060427, մետրո «Կիտայ-գորոդ»,
- Սեմաշկոյի փ., 4, «Տրանսաէրոտեխնիկ» գործակալություն, հեռ. 2031428, մետրո «Լենինի անվան գրադարան»,
- Պերվիյ Կրասնոգվարդեյսկիյ պրոյեզդ, 12, «Սոլեանս» գործակալություն,
- «Շերեմետևո-1», օդանավակայան, Միջազգային բաժանմունք, «Սոլեանս» գործակալություն, հեռ. 5783430, Հյուրանոց «Սոլեանս» գործակալություն, հեռ. 5783621,
- «Շերեմետևո-2» օդանավակայան, ժամանման դահլիճ, «Սոլեանս» գործակալություն, շուրջօրյա:

Երևան մեկնելու ավիատոմսեր կարելի է ձեռք բերել նաև Մոսկվայում Աէրոֆլոտի այլ գործակալներից:

Արտասահմանյան երկրների ցանկացած քաղաքում **«Աէրոֆլոտ-ռուսաստանյան միջազգային ավիաուղիներ»** ավիաընկերության ներկայացուցչություններում և գործակալների մոտ:

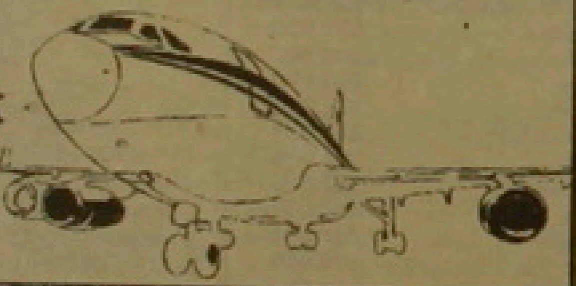

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ամերիկայի հայկական համագումարի հասարակական կազմակերպությունների ուսուցման եւ տեղեկատվական միջոցների կենտրոնը կազմակերպում է 1994 թ. աշնան/ձմեռային տարեշրջանի սեմինարների շարք:

Հերթական սեմինարի թեման է՝ «Ինչպես դիմել արեւմտյան ֆինանսավորող կազմակերպություններին»:

Դասախոսությունը կվարեն հրավիրյալ մասնագետներ.

Քահալ Բեյլ	Եւրամիություն/ՏԱՍԻՍ ծրագրի ղեկավար
Ջոն Մարխ	«Փրկեք երեխաներին» կազմակերպության Կովկասյան երկրամասի տնօրեն
Ռեյ Մորթոն	ԱՄՆ-ի Միջազգային զարգացման գործակալության ընդհանուր զարգացման բաժնի վարիչ
Օրը եւ ժամը.	Հոկտեմբերի 26, ժամը 14.00
Տեղը.	Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի վերնասրահը

«ԵՎԱ»

ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է Ձեզ

Սովորելու 1-3-ամսյա դասընթացներում հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

- օպերատորական գործ, ծրագրային փաթեթների եւ ծրագրավորման լեզուների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա
- անգլերեն լեզու սկսնակների համար Communicative course in English, Learning American English, The Cambridge English course (2 ցիկլով), ամերիկյան ուսումնական հաստատություններ ընդունվողների համար TOEFL
- բանկային գործ
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
- կոսմետիկա եւ էպիլյացիա
- մերսում (մասաժ)

Դասընթացներն ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով: Մենք երաշխավորում ենք ոչ միայն ուսուցման բարձր մակարդակ, այլեւ համապատասխան աշխատատեղեր Ձեր ուզած կենտրոնում: Ընդունում ենք ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11-ից 16-ը:

Հասցեն՝ Սարյան 4 (Սարյանի տուն-թանգարանի դիմաց) Հեռախոս 58-21-22

SARTARABAD Co. LTD

«ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ» ՍՊԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է

ՈՒՂԻՂ ՉՎԵՐԹԵՐԻ ... ՃԱՄՓՈՐԴՈՒԹՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ԲԵՅՐՈՒԹ

7 օրով, 3 աստղանի հյուրանոց, ... 14 օրով ... հյուրանոց

ԵՐԵՎԱՆ-ԿՐԱՍՆՈԴԱՐ-ՔՈՒՎԵՅԹ

7 օրով, անվճար 30 կգ ուղեբեռի փոխադրում, ... Մոսկվայում

Տեղեկությունների համար զանգահարել 580632 հեռախոսով

ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՄ

Ռումինական արտադրության «710» կահույք: Մանրամասն տեղեկությունների համար զանգահարել հետեւյալ հեռախոսահամարներով

42.20.37, 52.09.37:

ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

A STYLE

ORIGINAL DESIGN

ՕԳՏՎԵՔ ՄԵՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ
ՕՐՎԱ ՑԱՆԿԱՑԱԾ ԺԱՄԻ
ՄԵՆՔ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆՔ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԵԼ

Մեր հասցեն՝ Երեւան, Հանրապետության 47.
Հեռախոս՝ 581841

«ԿՈԲՐԱ»

ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

առաջարկում է փոխանցումային վճարմամբ

■ սոլյարկա

ցանկացած խանակությամբ. 1 լիտրի արժեքը 95 դրամ

■ բենզին

ցանկացած խանակությամբ. 1 լիտրի արժեքը 150 դրամ

■ Ընկերությունը ապրանքները մատակարարում է իր փոխադրամիջոցներով Երեւանից 50-70 կմ շառավղով:

■ Գնորդը հնարավորություն ունի ապրանքը ստանալուց առաջ ստուգել նրա որակը, ընկերության կողմից տրամադրվող տեխնիկական միջոցներով:

■ Ապրանքները մատակարարվում են 7 բանկային օրվա ընթացքում:

Արժեզրկումից խուսափելու համար կողմերը մշակում են մատակարարումների եւ վճարումների բոլոր անհրաժեշտ պայմանները:

Ընկերության հետ երկարատեւ մատակարարման պայմանագրերի դեպքում ապրանքները տրվում են շուկայական գներից 30-34 տոկոս զեղչով:

Հասցեն՝ Բաղրամյան 30,
Հեռ. 22.81.86, 22.32.79, 22.02.74:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Միացյալ Նահանգների լրատվական ծառայությունը եւ ՀՀ լուսավորության նախարարությունը հայտարարում են «Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման ծրագրի համար աշակերտների գրանցման եւ ընտրության սկիզբը: «Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման («Բրեդլի») ծրագիրը միջնակարգ դպրոցների այն աշակերտների համար է, ովքեր տիրապետում են անգլերեն լեզվին, լավ առաջադիմություն ունեն դպրոցում եւ օժտված են հաջողակ փոխանակման աշակերտ լինելու բոլոր անհրաժեշտ հատկություններով: Ընտրող տարին է արդեն, որ այս ծրագրի համար ընտրված աշակերտները կապրեն ամերիկյան հյուրընկալ ընտանիքներում եւ մեկ ողջ տարի (1995 թվի օգոստոսից 1996-ի հունիսը) կհաճախեն ամերիկյան դպրոցներ:

«Ազատության աջակցություն» երիտասարդության փոխանակման ծրագրին մասնակցելու իրավունք ունեցող աշակերտները պետք է.

■ տվյալ ժամանակ լինեն Հայաստանում միջնակարգ դպրոցի 8-րդ, 9-րդ կամ 10-րդ դասարանի աշակերտներ,

■ ծնված լինեն 1978 թվի հունիսի 1-ից 1980 թվի սեպտեմբերի 1-ը ժամանակահատվածում,

■ վերջին երկու տարվա ընթացքում ցույց տված լինեն բարձր առաջադիմություն: (Այն աշակերտները, ում ընտանիքի անդամներից գոնե մեկը վերջերս դիմել է ԱՄՆ-ի վիզայի, եւ նրանք, ովքեր վերջին 5 տարվա ընթացքում երեք ամսից ավելի եղել են ԱՄՆ-ում, չեն կարող դիմել ծրագրին):

Աշակերտները, ովքեր ուզում են դիմել ծրագրին, կարող են գրանցվել հետեւյալ 4 վայրերից մեկում, նշված օրը

Գյումրի. հոկտեմբերի 17-ին, ժամը 10:00,
Գեղամ Սարյանի անվան թիվ 24 դպրոցում:
Վանաձոր. հոկտեմբերի 19-ին, ժամը 10:00,
Վանաձորի թիվ 1 հանրակրթական վարժարանում:
Սիսիան. հոկտեմբերի 25-ին, ժամը 13:00,
Սիսիանի հանրակրթական կոլեջում:
Երեւան. հոկտեմբերի 29-ին եւ 30-ին, ժամը 8:30,
Երեւանի Ամերիկյան համալսարանում:

Գրանցման ժամանակ պետք է ներկայացնել հետեւյալ փաստաթղթերը

■ ծննդյան վկայական կամ անձնագիր մեկ պատճենով:

■ դպրոցի վերջին երկու տարվա գնահատականները դպրոցի կնիքով եւ տնօրենի ստորագրությամբ (մեկ պատճենով):

■ երկու անձնագրի լուսանկարի չափսի լուսանկար:

Գրանցման ավարտից հետո աշակերտները կտեղեկացվեն անգլերեն լեզվի քննության տեղի ու ժամանակի մասին: Անգլերենի քննությունն ու շարադրությունը անցած աշակերտները կլրացնեն ծավալուն մի դիմում: Հետո նրանց հետ կանցկացվի պաշտոնական հարցազրույց: Կիսաեզրափակիչ փուլի հաղթողները կընտրվեն այս արդյունքների հիման վրա:

Վերջին ընտրությունը կանցկացվի ԱՄՆ-ում: Ուղղը Լեռ-? կությամբ զբաղվող կազմակերպություններից մեկը, Միացյալ Նահանգների լրատվական ծառայության հետ համատեղ կավարտի ընտրությունը: Կիսաեզրափակիչ փուլը հաղթողների թղթերը կվերանայի մասնագիտացված դատավորների մի խումբ ԱՄՆ-ում: Հաղթողները կհայտարարվեն 1995 թ. մայիսի 1-ից հետո:

«Ազգ» ... Երեւան 23 Արամի փողոց 2 — Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. ... 1897 Տպաքանակը՝ 5000 Ստորագրված է տպագրության 25. 10. 1994 Գինը 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@